

LATÉNSKÉ NÁLEZY Z HRADIŠTĚ V PRAZE-ŠÁRCE A Z OKOLÍ

Miloš Hlava

Hradiště v Šárce (*obr. 1*) náleží bezesporu ke klasickým archeologickým lokalitám Prahy i celých Čech. V archeologickém světě je známé od čtyřicátých let 19. století a proud nálezů, který odtud směřoval do soukromých i muzejních sbírek, byl až do přelomu 19. a 20. století prakticky trvalý. Neustal ostatně ani v následujících desetiletích.

Hradiště tvoří vyvýšená „akropole“ Kozákovy (dříve Kubrovy) skály a dvě předhradí. Z prostoru vymezeného opevněním pocházejí nálezy takřka ze všech období, fortifikace však vznikla zřejmě až v době hradištní (souhrnně *Profantová 1999*), jakkoliv obzvláště u Kozákovy skály nelze asi vyloučit její starší fázi/fáze. Soutěska Džbánů odděluje Kozákovu skálu od protilehlé Šestákovy skály s neméně pestrým polykulturním osídlením, zde však přítomnost fortifikace není prokázána pro žádné období (někdy se hypoteticky uvažuje o opevnění v eneolitu; srv. např. *Čtverák et al. 2003*, 249–250).

Prvního shrnutí poznatků se šárecké hradiště dočkalo již v šedesátých letech 19. století (*Beneš 1866–67*) a z této doby pochází také nejstarší plánec lokality (*Beneš 1866–67*, fig. 1) i nákres tamější stratigrafické situace (*Sklenář 2005*, *obr. na str. 28*). Přestože příležitostné výkopky zde byly prováděny takřka nepřetržitě, první skutečně dokumentovaný výzkum uskutečnil teprve v roce 1950 Bohuslav Novotný (souhrnně *Profantová 1999*, 68, *Abb. 2*, *Taf. 2:2–3*, 3–6). Na něj navázaly již jen dvě další akce – v roce 1964 podnikl menší záchrannou akci Norbert Mašek (např. *Profantová 1999*, 71, *Abb. 3*) a v roce 1967 provedl záchranný výzkum v jihovýchodní části lokality Bořivoj Nechvátal (např. *Profantová 1999*, 68; *Nechvátal – Novák – Závřel 2012*).

Obr. 1. Hradiště v Šárce. Podle: *Profantová 1999*, *Abb. 1*, upravil M. Kafka

Brzké povědomí o šáreckém hradišti a s ním spojené následné „kořistění“ způsobilo, že kolekce nálezů dochované v muzejních sbírkách jsou fakticky bezkontextové. Nepochybně právě proto se – s výjimkou nálezů z doby hradištní (*Profantová 1999*) – souborného vyhodnocení prozatím nedočkalý. Z tohoto důvodu stály doposud stranou pozornosti také nálezy z doby latéské. Jisté povědomí o nich sice existuje (srv. např. *Waldhauser 2001*, 408 – Praha 6-Vokovice 1 Šárka), ovšem doposud se na ně pohlíželo s rozpaky, a to především kvůli jejich nejasné lokalizaci (srv. např. *Frána et al. 1997*, 41; *Bureš – Waldhauser 2005*, 767 – Liboc, Vokovice, Nebušice, Dejvice). Tento článek si proto klade za cíl shromáždit alespoň část dostupných údajů o latéských nálezech z tzv. starých fondů muzejních sbírek, kriticky je posoudit především z hlediska jejich přesné lokalizace a v podobě komentovaného katalogu předložit k diskusi. Katalog přitom zohledňuje okolnost, že toponym Šárka bylo přinejmenším do přelomu 19. a 20. století v podstatě synonymem pro nálezy z prostoru hradiště i Šestákovy skály, jakkoliv toto tvrzení neplatí zcela bezvýhradně.

LATÉSKÉ NÁLEZY ZE ŠÁRKY – KOMENTOVANÝ KATALOG

Katalog je členěn do dvou částí. Ty odrážejí dva různé typy lokalizací, jež v muzejních evidenčních pomůckách a dalších dobových pramenech mohou souviset se šáreckým hradištěm. Jednotlivé položky jsou seřazeny podle data objevu, popř. první zmínky v odborné literatuře či archivních pramenech.¹

I. Hradiště v Šárce

(1) Bronzová spona, „*kteřá jest sice soustavy Duchcovské, avšak vykazuje mnohem hrubší formu*“ (*Berger 1882–84*, 112). Uložení: ? (původně Národní muzeum). Literatura: *Berger 1882–84*, 112; *Filip 1956*, 375 („*bronzová spona s volnou patkou*“); *Bureš 1987*, 92 (položka č. 53 – „*spona bronz. s volnou patkou*“); *Waldhauser 2001*, 408 (Praha 6-Vokovice 2 Šárka).

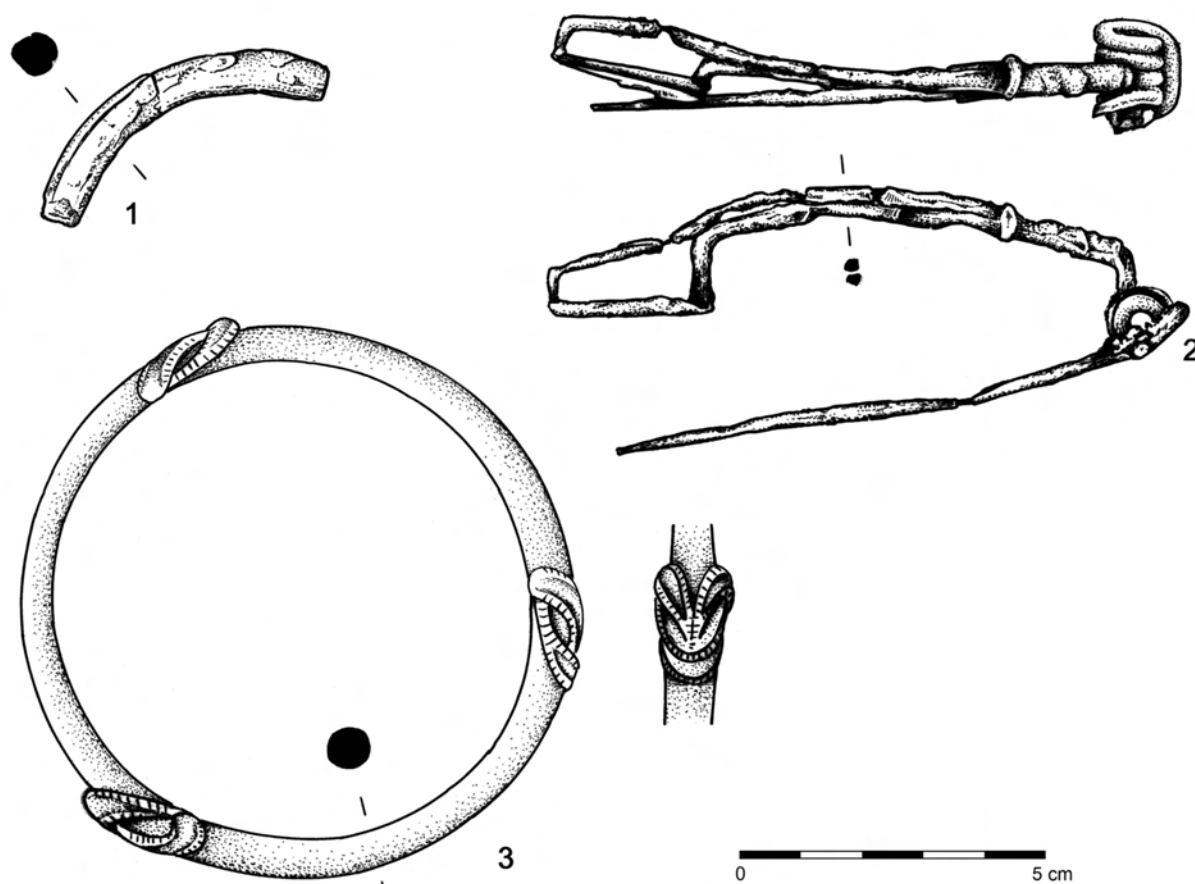
Komentář k lokalizaci, nálezovým okolnostem a datování: Spona byla původně součástí sbírky Emanuela Mikše, kterou koupilo Museum království Českého (dnešní Národní muzeum) v roce 1871. Podle Bergerova údaje pocházela „*z hradiště v Šárce*“ (*Berger 1882–84*, 112), ovšem dobový pramen uvádí, že předměty z Mikšovy sbírky (tedy včetně spony) byly „*nalezené na Kozákové skále na Hradištatech v Šárce*“ (Správa o sbírce archaeol., nedatováno; Archiv NM – fond Registratura NM, karton 26, mezi č. 14 a 15). Dnes je neznámá, její „*popis*“ z pera Štěpána Bergera není pro přesné stanovení typu a datování dostatečný. Snad šlo o latéskou (?) sponu s volnou patkou, v takovém případě by připadalo v úvahu datování zhruba v rozmezí stupňů LT A–C1.

(2) Zlomek švartnového (?) kruhu s poškozeným povrchem (slepeno ze 2 ks), šířka 7,1 mm, výška 7,5 mm, rekonstruovaný vnitřní průměr 55 mm (*obr. 2:1*). Uložení: Muzeum hlavního města Prahy, st. č. P 3052 (st. č. Jíra A 464a). Literatura: *Břeň 1955*, 34; *Venclová 2001*, 369; *Hlava 2014a*, *obr. 7: vlevo* (s nesprávnou lokalizací do prostoru Šestákovy skály); *Bureš – Waldhauser 2005*, 767.

Komentář k lokalizaci, nálezovým okolnostem a datování: Zlomek švartnového kruhu byl původně součástí sbírky Josefa Antonína Jíry. Ten jej získal 18. dubna 1897 za zprostředkovatelského příspěví jednoho ze svých nejvěrnějších „*spolupracovníků*“ Jana Ryvolvy, jehož ve svých denících i publikovaných zprávách důsledně přejmenoval na Livoru (srv. např. *Jíra 1894*, 6). Ryvola-Livora totiž uvedeného dne k Jírovi „*přivezl Ginsiwettra, který mi dodal ze Šárky z Kubrovy skály střepy, zlomky kam. nástrojů P.3045–49. zlomky přelene aj. P.3050–52*“ (tzv. A-inventář – záznam A 464a; archiv OAS MMP – fond J. A. Jíra, sv. 1/IX). Mezi zakoupenými předměty byl také „*zlomek tyčinky obloukovité (lignitový náramek????)*“, vše prý bylo „*vyoráno*“ (tzv. P-inventář – záznam P 3052; archiv OAS MMP – fond J. A. Jíra, sv. 2/II). Ginsiwetter nebyl Jírovi zcela neznámý, neboť některé nálezy z Kubrovy-Kozákovy skály od něj získal již na přelomu dubna a května 1895 (tzv. A-inventář – záznamy A 211a, A 211b; archiv OAS MMP – fond J. A. Jíra, sv. 1/VI–VII). V Jírových deníkových záznamech a inventářích se ale kromě uvedených případů již nevyskytuje. O lokalizaci není v tomto případě třeba pochybovat, lze ji považovat za věrohodnou.

Šárecký artefakt koluje v soupisech švartnové industrie, ovšem vzhledem k poškození povrchu by bylo v tomto případě vhodné určení materiálu potvrdit analýzou. Jisté pochybnosti měl ostatně již J. A. Jíra (viz výše citovaný záznam z jeho tzv. P-inventáře). V době, kdy zlomek získal, měl přitom už ve

1 Použité zkratky: Archiv NM – Archiv Národního muzea; archiv OPAS NM – archiv Oddělení pravěku a antického starověku Národního muzea; archiv OAS MMP – archiv Oddělení archeologických sbírek Muzea hlavního města Prahy; fond Registratura NM – fond Registratura Národního muzea; inv. č. – inventární číslo; mat. – materiál; nezj. – nezjištěn; příř. č. – přírůstkové číslo; st. č. – staré (původní) evidenční číslo; sv. – svazek. Při datování artefaktů ze závěru doby latéské je použita jihoněmecká sídlíštní chronologie s koncem oppid ve fázi LT D1b.

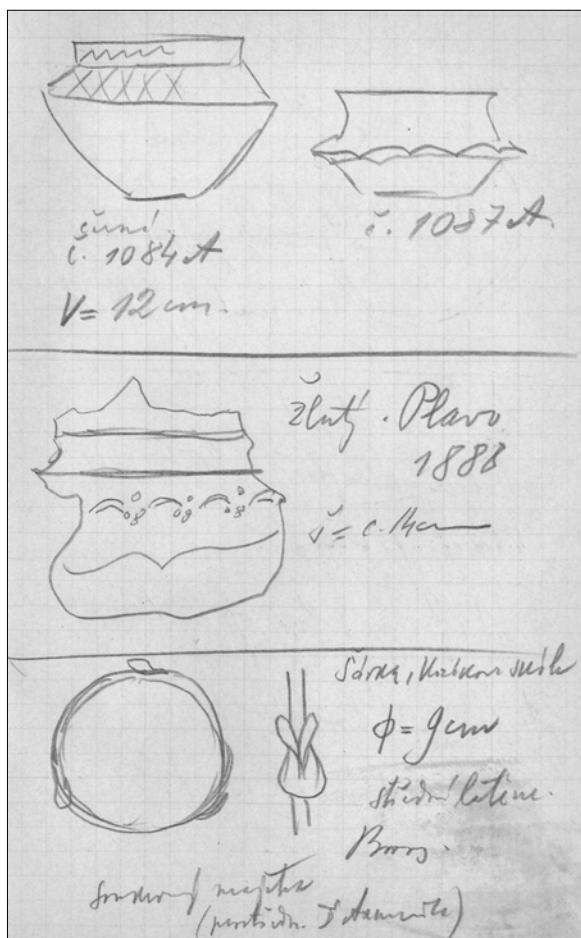
Obr. 2. Laténské nálezy z hradiště v Šárce. Kresby M. Fábiková; grafická úprava M. Kafka

své sbírce švartnový kruh z laténské hrobu objeveného v lednu 1896 v cihelně Nová Juliska v Dejvicích (srv. např. *Břeň* 1955, 28, 34, tab. VIII:nahoře vpravo s nesprávným vročením objevu; *Venclová* 2001, 368–369 s nesprávným vročením objevu), u něhož o surovině nepochyboval („náramek z lignitu“: tzv. P-inventář – záznam P 1063; archiv OAS MMP – fond J. A. Jíra, sv. 2/I).

Vzhledem k nevelké vzdálenosti od zdrojů suroviny představují švartnové kruhy v Praze i jejím okolí vcelku běžný šperk, který se vyskytuje nejen v hrobech, ale i na sídlišťích (srv. souhrnně *Venclová* 2001, 368–371; srv. též *Venclová a kol.* 2008, 181, obr. 29:9, 37:18, 39:10, 85:16). O jeho obecném datování do stupňů LT B2–C1 není pochyb (*Venclová* 2001, 112–115).

(3) Bronzový kruh se třemi symetricky rozmístěnými plastickými výzdobnými motivy v podobě stylizované antropomorfní (?) masky, průměr 90,7 mm, tloušťka těla 5,8 × 6,2 mm (obr. 2:3). Uložení: Národní muzeum, inv. č. H1-46602 (přír. č. 15/1936). Literatura: *Filip* 1956, 375; *Kruta* 1982, fig. 4; *Bureš* 1987, 92 (položka č. 55); *Waldhauser* 2001, 408 (Praha 6-Vokovice 1 Šárka).

Komentář k lokalizaci, nálezovým okolnostem a datování: Bronzový kruh získalo Národní muzeum v roce 1936 jako součást sbírky Jana Axamita, při její tzv. taxaci v roce 1935 ho Jiří Neustupný ocenil na 60 korun (pro srovnání: šest laténských kruhů z Drahobejlovy ulice v Praze-Libni bylo tehdy oceněno dohromady na 150 korun; Zpráva o sbírce MUDra J. Axamita, 9. února 1935; Archiv NM – fond Registratura NM, karton 131, složka IX/Z Prehistorie; ke kruhům z Prahy-Libně srv. *Hlava* 2009, 853, obr. 2:1–6). Není jasné, kdy jej Axamit získal do své sbírky. Náčrt kruhu se nachází v zápisníku Albína Stokého z let 1927–1929, do něhož byly zaznamenávány poznámky a údaje k fotografické dokumentaci předmětů, jež tehdy v prehistorickém oddělení Národního muzea probíhala. Poznámka „Šárka, Kozáková skála“ (obr. 3) sice upřesňuje lokalizaci, avšak údaj „soukromý majetek (prostředn. Dr Axamita)“ (obr. 3) umožňuje z hlediska vlastnictví a s přihlédnutím k dobovému způsobu vyjadřování dvojí interpretaci (Axamit mohl předání k fotografické dokumentaci pouze zprostředkovat, mohl ovšem také kruh sám vlastnit). Kruh byl nalezen zcela jistě mnohem dříve – vůbec poprvé se totiž objevuje v nejstarším tzv. Landově terénním zápisníku, a to mezi záznamy z roku 1899 (tzv. Landův zápisník č. I, str. 189 – sche-

Obr. 3. Stránka ze zápisníku A. Stockého s náčrtem bronzového kruhu z Kozákovy skály v Šárce (archiv OPAS NM). Grafická úprava M. Kafka

z let 1903–1929, str. 46; uloženo v archivu OPAS NM). Zatímco záznam v přírůstkové knize neudává žádnou bližší lokalizaci, podle tzv. Píčovův inventáře bronzů, záznam 7146; uloženo v archivu OPAS NM). Vzhledem k osobě dárce může být ovšem uvedená upřesňující lokalizace problematická – v úvahu totiž může připadat také území Šestákovy skály, oddělené od hradiště soutěskou Džbánů, jež bylo prakticky až do počátku 20. století považováno za součást hradiště (srv. např. Jíra 1914, 110). Z chronologického hlediska jsou spony typu Kostrzewski B typické pro stupeň LT C2 (srv. např. Polenz 1978, 188, Abb. 5:8; Čížmář 1991, 87–88).

II. Šárka (bez přesnější lokalizace)

(1) Bronzové nákončí opasku (obr. 4:4). Uložení: ? (původně Národní muzeum). Literatura: Hlavatý 1856–57, 189 (položka 179); Anonymus 1863, 17 (položka 179); Beneš 1866–67, 179, fig. 8; Jíra 1914, 161; Turek 1949, 129, pozn. 209; Sklenář 2011, 265–266.

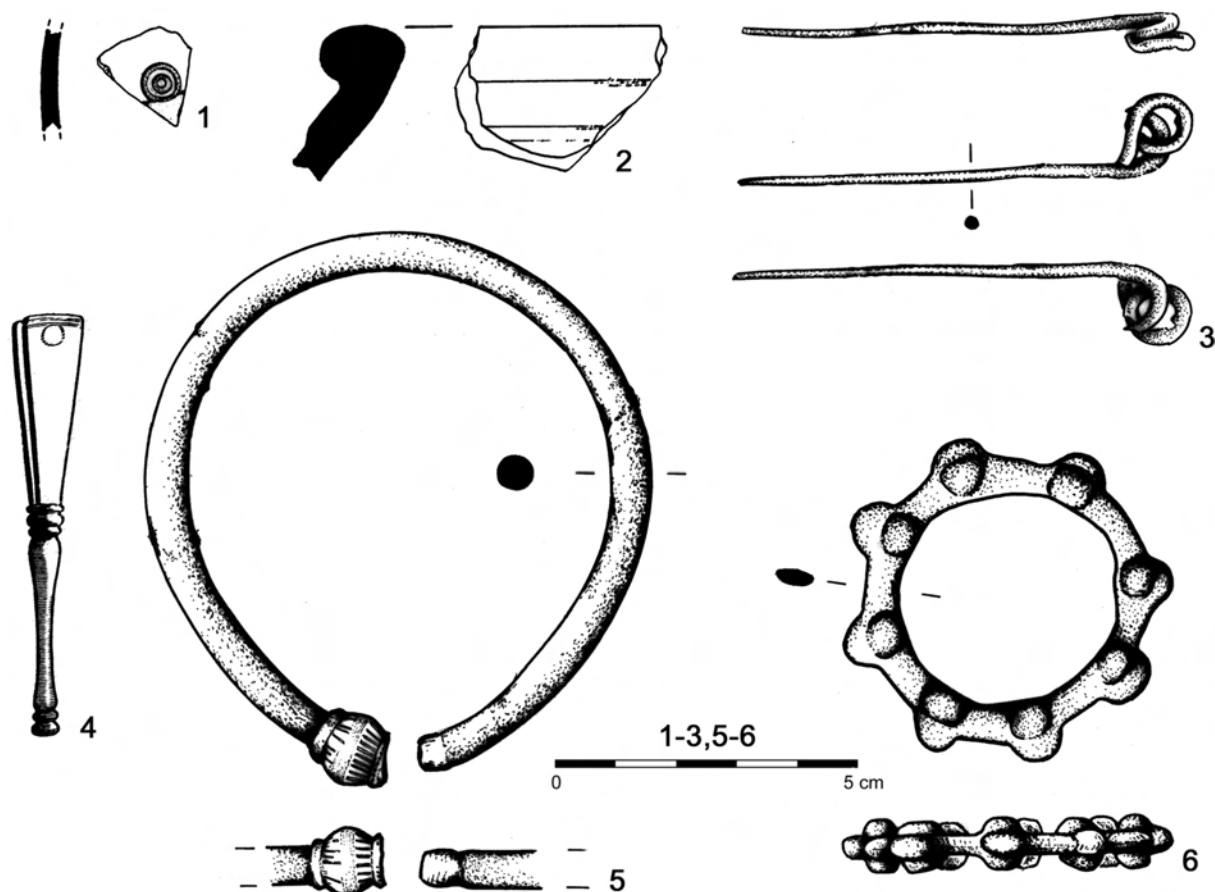
Komentář k lokalizaci, nálezovým okolnostem a datování: Bronzové nákončí opasku bylo nalezeno v roce 1849 kdesi v Šárce, tj. buď v prostoru šáreckého hradiště, nebo „v údolí Šáreckém“ (Beneš 1866–67, 178, 179). J. A. Jíra později uvedl, že prý bylo objeveno „na poli ‚Lada‘“ (Jíra 1914, 161; srv. Turek 1949, 129, pozn. 209), tj. zhruba v okolí dnešní ulice Na Ladách v Praze-Dejvicích (zcela mimo areál šáreckého hradiště, zato nad údolím Šárky), aniž by ovšem bylo jasné, z jakého zdroje tuto informaci čerpal. Nejstarší prameny totiž uvádějí jen obecnou lokalizaci do Šárky (Hlavatý 1856–57, 189; Anonymus 1863, 17; Beneš 1866–67, 177, 178). Museum království Českého artefakt získalo spolu se sbírkou Josefa Pachla (k jeho osobě srv. Sklenář 1996) v roce 1850, a právě proto se objevuje ve zveřejněných inventářích muzejní archeologické sbírky z padesátých a šedesátých let 19. století (srv. např. Hlavatý 1856–57, 189; Anonymus 1863, 17), poté však jeho stopa mizí (srv. souhrnně Sklenář 2011, 266).

matická kresba výzdobného motivu a záznam „p. Kozák“; archiv OPAS NM). Lokalizaci do prostoru Kozákovy skály by rovněž v tomto případě bylo možné považovat za věrohodnou.

Šárecký kruh náleží do skupiny tzv. Dreiknotenringe (souhrnně Joachim 1992), jež jsou v několika exemplářích známé rovněž z Čech (srv. stručně Hlava 2008, 124–125). Pozoruhodný je bezesporu třikrát se opakující výzdobný motiv. V. Kruta jej interpretoval jako stylizované ztvárnění tzv. herkulovského uzlu (*nodus herculeus*; Kruta 1982, 211, fig. 4), magického motivu známého především z okolí Tarentu v Itálii. Vzájemná podoba je ovšem jen velmi vzdálená, v motivu použitým na šáreckém kruhu lze podle mého soudu mnohem jednoznačněji rozpoznat stylizovanou antropomorfní (?) masku. Právě abstraktní provedení antropomorfního (?) motivu ukazuje na období mladší než stupeň LT A (srv. Lenerz-de Wilde 2006; srv. též časně laténský *Dreiknotenring* z Dalovic s realistickým provedením lidské hlavy – Hlava 2008), uvažovat lze nejspíše o datování do stupně LT B.

(4) Deformovaná železná spona typu Kostrzewski B (srv. Kostrzewski 1919, 17–18, Abb. 2), vinutí 2+2, vnější tětva, délka 107 mm, šířka vinutí 19 mm, výška 40 mm (obr. 2:2). Uložení: Národní muzeum, inv. č. H1-66027 (st. č. Píč-B 7146). Literatura: Stocký 1933, tab. XXIV:3 (s mylnou lokalizací Teplice v popisce); Filip 1956, 375, tab. LXVI:14; Bureš 1987, 92 (položka č. 53 – „spona želez. spojené konstrukce“); Waldhauser 2001, 408 (Praha 6-Vokovice 1 Šárka).

Komentář k lokalizaci, nálezovým okolnostem a datování: Sponu zakoupilo spolu s dalšími předměty Museum království Českého v roce 1907, a to od J. Šestáka („žel. spona, kus br. drátu, střepy starší a hradištné od J. Šestáka z Dolní Liboce“; Přírůstková kniha

Obr. 4. Laténské nálezy ze Šárky bez bližší lokalizace. 1, 3, 5–6 kresby M. Fábiková, 2 kresba M. Hlava, 4 podle: Beneš 1866–67, fig. 8 (bez měřítka). Grafická úprava M. Kafka

V literatuře bylo dosud považováno za pinzetu (Jíra 1914, 161; Sklenář 2011, 266), zjevně v závislosti na dobovém určení (srv. např. Hlavatý 1856–57, 189). Artefakt ovšem ve skutečnosti představuje nákončí opasku. V typologickém třídění laténských opaskových nákončí náleží k typu 2 (van Endert 1991, 30–34, Abb. 8), vícekrát stručně shrnutému v širším geografickém rámci (srv. např. Nierhaus 1957; van Endert 1991, 30–34, Abb. 6–8; Čambal 2004, 34–35, tab. LXXVI:2; Lauber 2012, 728–729, Abb. 7, 18:221; z dalších nálezů srv. též např. Oberleiserberg: Kern 1996, Abb. 8, Marktl-Leonberg: Irlinger 2004, 170, Abb. 3:dole atd.). Z Čech dosud pochází pouze z oppida Stradonice (Pič 1903, tab. XXIII:1–4,8–9,16–17,22–23) a z východočeských Slepotic (Mangel – Danielisová – Jílek 2013, tab. 17:nahoře). Datování tohoto typu nákončí do stupně LT D1 je podle současných znalostí nesporné, vyskytnout se ale může ještě v průběhu stupně LT D2 (van Endert 1991, 32–34; srv. např. nálezy z Magdalensbergu: Deimel 1987, 77, Taf. 57:4,9,14,19).

(2) Skleněný korál žluté barvy s vrstvenými modrobílými očky. Uložení: ?. Literatura: Wocel 1866, 58; Knies 1896, 65; Venclová 1990, 245; Waldhauser 2001, 408 (Praha 6-Vokovice 1 Šárka); Sklenář 2011, 267.

Komentář k lokalizaci, nálezovým okolnostem a datování: Jan Erazim Wocel zmínil ve výčtu nalezišť skleněných korálů žluté barvy s modrobílými očky v *Pravěku země české* mj. Šárku (Wocel 1866, 58)² a zřejmě odtud čerpal Jan Knies, který však – patrně v závislosti na nejednoznačné Wocelově formulaci (Wocel 1866, 58; srv. Sklenář 2011, 267) – uvedl, že ze Šárky pocházejí „korály“ (tj. více než 1 ks; Knies 1896, 65). Informace pronikla v nejednoznačné podobě také do soupisu českého skla z doby laténské (Venclová 1990, 245 – „bead or beads /?/“) a objevila se rovněž v následných pracích (srv. např. Waldhauser 2001, 408 – „skleněné korále s očky z 6.–5. století“).

2 Odkaz na starší Wocelův údaj (Wocel 1847, 647; srv. Sklenář 1992, 200; nepřímo též 2011, 267) je podle mého soudu nepřesný. Wocel totiž uvedl: „Nalezlo se při Podmokelských bronzích též hrdélko nádoby skleněné skvělých barev; drobnější kausky takového skla se i v jiných pohanských hrobech a žarovištích, např. w Šárce a na Owenci, vyskytly“ (Wocel 1847, 646–647). Vzápětí sice následovaly odstavce o skleněných korálech žluté barvy s modrobílými očky, ovšem bez zmínky o Šárce (srv. Wocel 1847, 647–648).

Z chronologického hlediska náleží těžiště výskytu korálů s očky do stupňů Ha D–LT A, vyskytují se ale i v dalším průběhu doby laténské a nechybí ani doklady jejich druhotného využití v mladších obdobích (souhrnně *Venclová 1990*, 74–85, Tab. 9–13).

(3) Zlomek vinutí s částí jehly bronzové spony (vinutí je nalomeno a deformováno; dochovány jsou dva závity s náběhem na vnější tětivu), délka 76,4 mm, šířka vinutí 4,7 mm (*obr. 4:3*). Uložení: Hornické muzeum Příbram, inv. č. A 543 (přír. č. 196; st. č. 6072). Literatura: *Malý 1930*, obr. 16:d; *týž 1937*, obr. na str. 27:d; *Kerber 1933*, obr. na str. 141:d; *Bureš 1987*, 92, tab. XIX:3 (položka č. 53); *Waldhauser 2001*, 408 (Praha 6-Vokovice 2 Šárka); *Bureš – Waldhauser 2005*, 767.

Komentář k lokalizaci, nálezovým okolnostem a datování: Zlomek spony, u něhož je připevněn původní štítek s nápisem „Šárka“, daroval muzeu v Příbrami Ladislav Malý, jeden z jeho zakladatelů (k jeho osobě srv. *Čermáková 1986*). Není jasné, kdy muzeum zlomek spony získalo. V evidenčních pomůckách příbramského muzea se poprvé objevuje teprve v inventáři J. V. Bezděky, vytvořeném v roce 1954. K roku 1930 je ale zaznamenán Malého dar tří kreseb pravěkých předmětů do muzejních sbírek („3 kresby starož.“; *Malý 1930a*), zcela jistě totožných s kresbami zveřejněnými ve stejném roce v Malého knize *Příbramsko a Dobříšsko* (*Malý 1930b*, obr. 15–17). Na jedné z tabulek je zachycen také šárecký zlomek spony (*Malý 1930*, obr. 16:d) a stejná kresba se v regionální literatuře objevila ještě dvakrát (*Kerber 1933*, obr. na str. 141:d; *Malý 1937*, obr. na str. 27:d). Všechny předměty na Malého kresbách – včetně zlomku šárecké spony – byly evidentně již v době jejich vzniku součástí sbírek příbramského muzea, což dokládají popisky u publikovaných vyobrazení (*Malý 1930*, obr. 15–17; u obr. 16 se zlomkem spony je uvedeno „*Bronzové ozdoby z musea příbramského*“). Zlomek spony je možné datovat jen obecně do doby laténské.³

(4) Bronzový kroužek s osmi trojicemi kulovitých nálitků (povrch silně patinován), vnitřní průměr 35,4–36,2 mm, vnější průměr s nálitky 55,2 mm (*obr. 4:6*). Uložení: Středočeské muzeum v Roztokách u Prahy, inv. č. 22242 (přír. č. 205/1971). Literatura: nepublikováno.

Komentář k lokalizaci, nálezovým okolnostem a datování: Artefakt je uložen v roztockém muzeu pouze s obecnou lokalizací Šárka a bez nálezových okolností. V obecné rovině jsou kroužky s nálitky datovány do mladších úseků doby laténské, ovšem mohou se vyskytnout rovněž v kontextu mladších období (příklady srv. např. *Mangel – Jílek 2011*, 84–85).⁴

(5) Deformovaný bronzový kruh s uzávěrem tzv. na (hrotitou) západku, průměr 84–92 mm, tl. 5,8–6,2 mm (*obr. 4:5*). Uložení: Národní muzeum, inv. č. H1-201830. Literatura: nepublikováno.

Komentář k lokalizaci, nálezovým okolnostem a datování: Bronzový kruh získalo Národní muzeum od Miloše Raýmanna, údajně pochází ze Šárky. Z typologického hlediska náleží ke kruhům s uzávěrem na hrotitou západku (u šáreckého kruhu není dochována), jež jsou charakteristické pro stupeň LT B1 (srv. *Čížmář – Peškař 1994*, 80).⁵

(6) Okraj situly, v horní části výdutě žlábek, grafitová keramika, průměr okraje nezj. Uložení: Muzeum hlavního města Prahy, inv. č. A 236622 (přír. č. A 7/1984-5). Literatura: nepublikováno (*obr. 4:2*).

(7) Drobný zlomek výdutě (slepeno ze 2 ks), na vnější straně dvojnásobný kruhový kolek, jemný plavený mat., povrch na vnější straně leštěn. Uložení: Muzeum hlavního města Prahy, inv. č. A 236626 (přír. č. A 7/1984-5). Literatura: nepublikováno (*obr. 4:1*).

Souhrnný komentář (6 + 7) k lokalizaci, nálezovým okolnostem a datování: Oba zlomky pocházejí zřejmě z povrchového sběru, muzeu je daroval spolu s nálezy z jiných lokalit (převážně z Prahy, ale také třeba ze Slovenska) v roce 1981 V. Výška z Prahy. Zlomek s kolkovanou výzdobou je nalepen na papírovém štítku s nápisem „Šárka“, okraj grafitové situly má na sobě nalepený štítek „Šárka“. Oba střepy tudíž pocházejí odkudsi ze Šárky, případná lokalizace do prostoru šáreckého hradiště je ovšem pouze hypotetická – nelze ji vyloučit, ale ani prokázat.

3 Za detailní informace o regionální literatuře ke zlomku šárecké spony vděčím R. Korenému (muzeum Příbram).

4 Jako nález ze Šárky se v literatuře objevil jiný (údajný) laténský bronzový kroužek s nálitky (*Frána et al. 1997*, 190, Pl. 27:13). V tomto případě jde ovšem naprosto bezpečně o opaskový kroužek z hrobu č. XIV z Mailbeckovy cihelny v Praze-Dejvicích, který pochází z doby stěhování národů (srv. *Urbanová – Kostka – Korený 2010*, 366).

5 Při vyhodnocení laténských pohřebišť ze středního Poohří byly kruhy s hrotitou západkou zařazeny mezi charakteristické typy stupně LT A (*Holodňák 1988*, 91, obr. 24:5,8). K tomu je ovšem vhodné poznamenat, že kruh z Hřivic představuje bezkontextový nález (*Holodňák 1988*, 90–91, obr. 3:8, 24:8). Do stupně LT A lze tudíž spolehlivě zařadit pouze kruh z Tvršic, který pochází ze žárového hrobu (*Holodňák 1988*, 90, obr. 24:1,5,10).

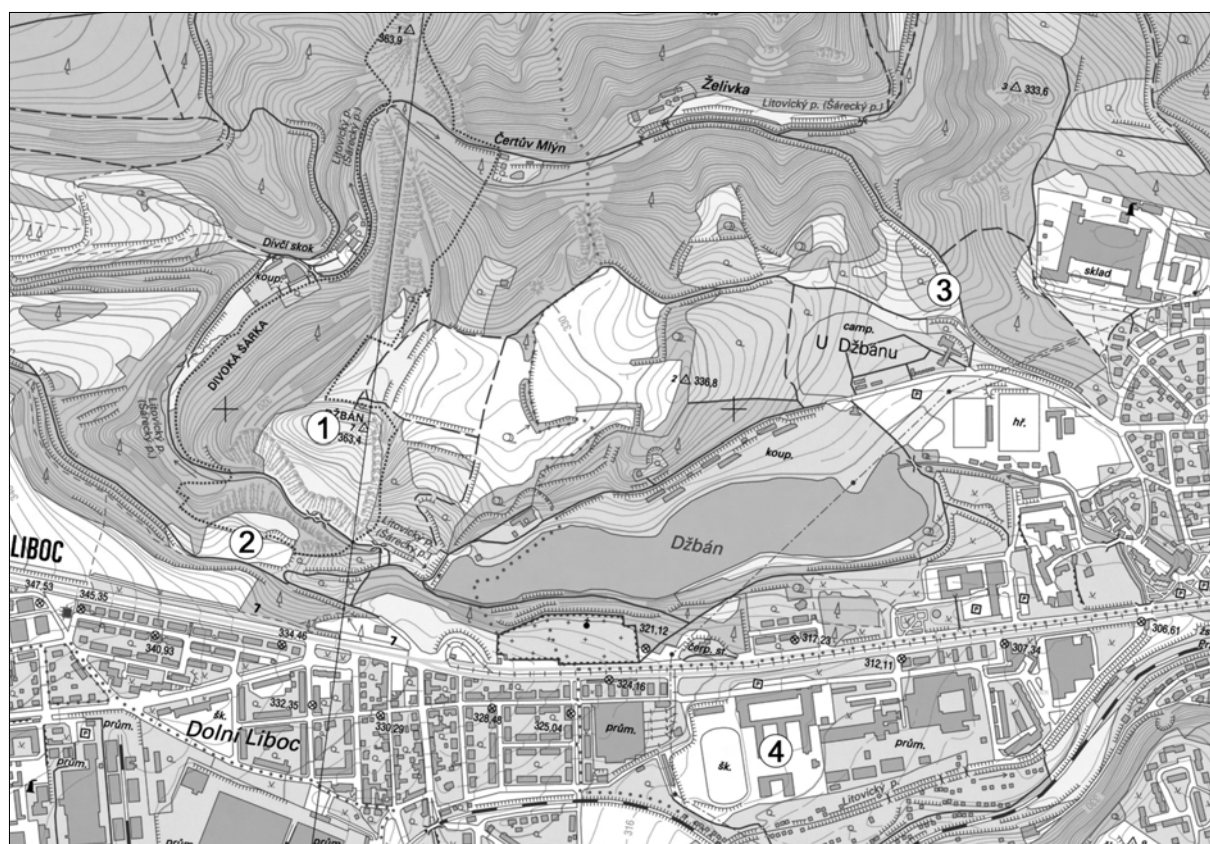
Kolkovaný střípek může pocházet z časné doby laténské, obdobný motiv se ovšem vyskytuje v podstatě v průběhu celé doby laténské (z Čech srv. např. Třísov: *Hlava 2006*, obr. 3:1–4,6; Praha-Hostavice: *Venclová a kol. 2008*, 184, obr. 80:1; Stradonice: *Valentová 2013*, 41, tab. 4:104933, 6:105313). Okraj grafitové situly je možné datovat jen obecně do stupňů LT B–D1.

SHRNUTÍ POZNATKŮ

Podle současné úrovně znalostí je možné konstatovat, že z prostoru (pozdějšího) šáreckého hradiště pochází pouze jediný artefakt, u něhož je jasné jednak jeho laténské stáří, jednak jeho lokalizace – bronzový kruh s antropomorfními (?) motivy (*obr. 2:3*), objevený na Kozákové skále. Dva další předměty – zlomek „švartnového“ kruhu (*obr. 2:1*) a bronzová spona – pocházejí rovněž z Kozákovy skály, ovšem jejich datování do doby laténské není zcela jisté. U čtvrtého předmětu – železné spony typu Kostrzewski B (*obr. 2:2*) – patrně nelze vyloučit, že byl nalezen na Šestákové skále. V této souvislosti ostatně stojí za povšimnutí, že právě ze Šestákovy skály pravděpodobně pochází nevelká kolekce laténské keramiky, jakkoliv její lokalizace právě do tohoto prostoru je rovněž problematická (viz *Exkurz 1; obr. 6*).

Budeme-li čtyři uvedené předměty posuzovat z chronologického hlediska (a předpokládat, že všechny vskutku pocházejí z doby laténské a byly nalezeny v prostoru hradiště), je k dispozici bronzová spona z rozmezí stupňů LT A–C1, bronzový kruh ze stupně LT B, zlomek švartnového kruhu ze stupňů LT B2–C1 a železná spona ze stupně LT C2. Vzhledem k absenci keramiky lze jen stěží považovat uvedené artefakty za doklady obytné komponenty, tj. využití výšinné polohy k sídelním účelům (srv. ve stručném souhrnu *Venclová ed. 2008*, 37–38, obr. 11). V této souvislosti nelze také pominout, že s výjimkou železné spony typu Kostrzewski B chronologické zařazení artefaktů v podstatě neodpovídá obecně přijímanému datování obytných komponent výšinných areálů do stupňů LT C2–D1.

Připojíme-li k čtveřici zmíněných artefaktů soubor předmětů s obecnou lokalizací „Šárka“ (*obr. 4*), nastíněný obraz se příliš nezmění. K železné sponě typu Kostrzewski B je možné přiřadit pouze bronzové

Obr. 5. Hradiště v Šárce a jeho okolí s vyznačenými laténskými nalezišti: 1 – Kozáková skála, 2 – Šestáková skála, 3 – Džbán, 4 – cihlna Vídeňské bankovní jednoty; na mapě není vynesena Hladíkova cihlna, kterou není možné přesně lokalizovat. Grafická úprava M. Kafka

nákončí z pozdní doby laténské (obr. 4:4) a bronzový kroužek s nálitky (obr. 4:6), jež ovšem nemusí pocházet z doby laténské; ostatní artefakty lze datovat buď velmi obecně (obr. 4:1–3), nebo do stupně LT B1 (obr. 4:5). Dva zlomky keramiky ovšem mohou signalizovat přítomnost obytné/rezidenční komponenty (obr. 4:1–2). V úvahu je ale nutné vzít další faktor – artefakty (obr. 4) nemusí se šáreckým hradištěm vůbec souviset. Obzvláště u nálezů hrobového charakteru (obr. 4:3,5) z tzv. starých muzejních fondů totiž připadá v úvahu také lokalizace do prostoru cihelny Vídeňské bankovní jednoty ve Veleslavíně, v sedmdesátých a osmdesátých letech 19. století nazývané běžně *vokovickou cihelnou* (k problematice ztotožnění obou názvů srv. výstižně *Korený 2012*, 159–160, obr. 1:3).⁶ V dobových představách byla totiž obě naleziště považována za funkční komplex, což výstižně vyjadřují pojmy typu *šárecko-vokovická oblast*, *šárecko-vokovická skupina* apod. (srv. např. *Berger 1882–84*, 113–115; *Jelínek 1893*, 201–202). Ostatně z někdejší sbírky Štěpána Bergera pocházejí laténské artefakty s lokalizací „Vokovice-Šárka“ (střepová kolečka s provrtem: NM Praha, inv. č. H1-228590, H1-506597; laténská keramika: NM Praha, inv. č. H1-507105, H1-507221, H1-507247).

(Potenciální) nálezy ze šáreckého hradiště (obr. 5:1) nelze nevidět právě bez vztahu k laténským nálezům z nejbližšího okolí. Kromě již zmíněné nevelké kolekce laténské keramiky (patrně) z protilehlé Šestákovy skály, jež pochází prakticky z průběhu celé doby laténské (viz *Exkurz 1*; obr. 5:2), je třeba zmínit dosud nepublikované sídliště z časné doby laténské v předpolí (pozdějšího) šáreckého hradiště s nepočtenou keramikou z dalších úseků doby laténské (viz *Exkurz 2*; obr. 5:3), bronzovou plastiku kance nalezenou údajně spolu s keramikou v dnes již přesně nelokalizované Hladíkově cihelně (k dobovým zprávám srv. souhrnně *Sklenář 2011*, 269–270) a cihelnu Vídeňské bankovní jednoty ve Veleslavíně (obr. 5:4) s laténským pohřebištěm existujícím již v předdouchcovském horizontu LT B1a (souhrnně dosud nejlépe *Bureš 1987*, 87–92, obr. 18, tab. XVI:6–7, XVII–XVIII, XIX:1–2). Zde se ostatně nacházelo také sídliště, o němž však v literatuře kolují jen povšechné informace (srv. např. *Filip 1956*, 376; *Waldhauser 2001*, 408 – Praha 6-Veleslavín/Vokovice 2; *Bureš – Waldhauser 2005*, 773; srv. dosud nepublikované nálezy ze sbírky J. A. Jíry v Muzeu hlavního města Prahy).

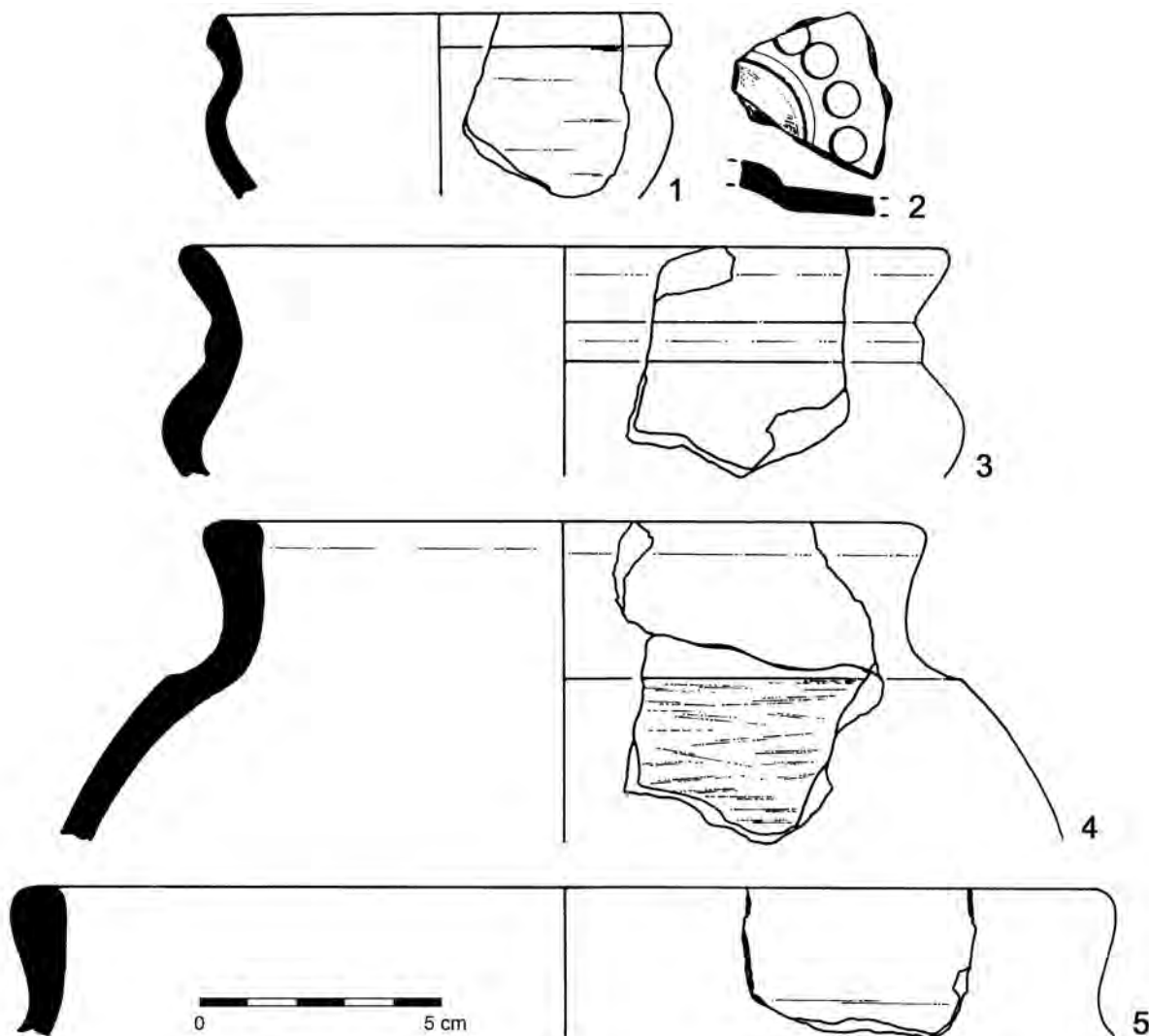
Prostor (pozdějšího) šáreckého hradiště zjevně neležel stranou soudobého osídlení, na druhou stranu s výjimkou dvou nejspíše lokalizovaných laténských střepů (obr. 4:1–2) neznáme odtud v současné době žádnou jinou laténskou keramiku. Charakter nálezů z Kozákovy skály (a potenciálně i z předhradí) odpovídá spíše lokalitám s ojedinělými/nepočtenými nálezy nekeramických artefaktů – z prostoru (dříve, později) opevněných výšinných areálů (např. Černý vrch u Svržna: *Chytráček 1995*) a jejich svahů (např. Chotuc u Křince: *Vích 2013*, 315, 318, obr. 1:8–9, 6, 8), nebo z vrcholů či svahů hor (pro České středohoří srv. *Waldhauser 2012*). V některých případech nelze zřejmě vyloučit možnost, že laténské artefakty byly na lokalitu přineseny v mladším období jako starožitnost (srv. např. zlomek laténského skleněného náramku z Kuklova – *Lutovský 1990*, 85, obr. 2:3). Pominout ovšem nelze ani interpretaci spojenou s rituálními aktivitami. Ostatně skalní soutěska Džbánů, již moderní komunikace ubrala jen část *genia loci*, i samotná Kozáková skála k takovým úvahám přímo vybízejí. Zde ovšem ve shodě s autory *Archeologie pravěkých Čech* nezbyvá než konstatovat, že „alternativy výkladu mohou být bez dalších archeologických informací rozmanité“ (*Venclová ed. 2008*, 93).

EXKURZ 1: LATÉNSKÉ NÁLEZY ZE ŠESTÁKOVY SKÁLY (?) V ŠÁRCE

- (1) Střep z těla nádoby, mat. s kamínky a biotitickou („zlatavou“) slídou, povrch na vnější straně jemně zdrsňen. Uložení: Muzeum hlavního města Prahy, inv. č. A 13467.
- (2) Střep z těla nádoby, hrubší mat. s kamínky, povrch na vnější straně zdrsňen tzv. mramorováním. Uložení: Muzeum hlavního města Prahy, inv. č. A 13468.
- (3) Okraj hrnce s hrdlem odsazeným od výdutě, hrubší mat. s kamínky a biotitickou slídou, povrch na vnější straně na hrdle leštěn, na výduti zdrsňen tzv. mramorováním, průměr okraje 15 cm. Uložení: Muzeum hlavního města Prahy, inv. č. A 13486 + A 13539 (obr. 6:4).
- (4) Okraj esovitě misky s plastickým žebrem na hrdle, písčité mat. se slídou, povrch hlazen a v pásech leštěn, průměr okraje 16 cm. Uložení: Muzeum hlavního města Prahy, inv. č. A 13582 (obr. 6:3).

6 Starší nálezy tzv. hrobového charakteru, jež jsou lokalizovány jen obecně na katastr Vokovic, pocházejí podle mého soudu právě z cihelny Vídeňské bankovní jednoty ve Veleslavíně. Platí to o bronzové sponě s parabolickým lučičkem, koupené Městským museem Pražským (dnešním Muzeem hlavního města Prahy) v roce 1890 spolu s torzem archeologické sbírky Mikuláše Lehmana (např. *Bureš 1987*, 92, tab. XIX:2; *Hlava 2014b*, 307, obr. 5:1), o dvou nánožnicích získaných muzeem v Mladé Boleslavi od sběratele folkloru Fröhliche (*Turek 1949*, 129 – pozn. 210; *Frána et al. 1997*, 41, Pl. 24:7,9), popř. též o dnes nezvěstných laténských špercích ze sbírky Karla knížete Clary-Aldringen, darovaných muzeu v Teplících (*von Weinzierl 1900*, 28).

Obr. 6. Laténské nálezy ze Šestákovy skály (?) v Šárce. 1, 3–5 kresby M. Hlava, 2 kresba M. Fábiková; grafická úprava M. Kafka

(5) Okraj hrnce, mat. s kamínky a biotitickou slídou, povrch na vnější straně leštěn, průměr okraje 23 cm (obr. 6:5). Uložení: Muzeum hlavního města Prahy, inv. č. A 13584.

(6) Zahrocený okraj esovité misky, jemný plavený mat., povrch v pásech leštěn, průměr okraje 9 cm (obr. 6:1). Uložení: Muzeum hlavního města Prahy, inv. č. A 13594.

(7) Střep ze dna nádoby (misky?) s omfalem, na vnitřní straně jsou kolem středu dna ryté kružnice, jemný plavený mat. s nepatrnou příměsí slídy, povrch na vnější straně kolem omfalu leštěn (obr. 6:2). Uložení: Muzeum hlavního města Prahy, inv. č. A 13665.

Souhrnný komentář k lokalizaci, nálezovým okolnostem a datování: Laténská keramika (obr. 6) je dnes součástí sbírky Muzea hlavního města Prahy. Údaje o lokalizaci jednotlivých střepů je možné čerpat pouze ze záznamů v inventární knize archeologické sbírky, jež pocházejí z padesátých let 20. století. Všechny byly zapsány do svazku věnovaného nálezům ze Šárky (inv. č. A 13001–A 14000), v němž ovšem u řady záznamů není uvedena žádná lokalizace. V této souvislosti je třeba poukázat na fakt, že v některých případech jsou údaje o lokalizaci a sbírkovém původu, jež jsou zaznamenány v inventárních knihách, prokazatelně nesprávné/nepřesné (srv. např. Tomková – Hlava – Soukup 2013).

Podle údajů zapsaných u jednotlivých položek v inventární knize pocházejí dvě atypické výdutě ze Šestákovy skály, a to z výkopů J. A. Jíry (inv. č. A 13467, A 13468). U okraje hrnce inv. č. A 13486 (obr. 6:4) je uvedeno „Šestáková skála?“ a „výkop J. A. Jíry“, avšak k němu příslušející část hrdla s výdutí zdrsněnou mramorováním inv. č. A 13539 (obr. 6:4) postrádá jakoukoliv lokalizaci. U zbývajících střepů (obr. 6:1–3,5) není uvedena žádná lokalizace, příslušné záznamy se ale nacházejí za nálezy, jež údajně pocházejí

ze Šestákovy skály.⁷ Jelikož nejsou zaznamenány údaje o evidenčních číslech Jírovy sbírky, není možné využít informace z jeho deníků a inventářů. Pokud však laténské střepy vskutku pocházejí z výkopů, s největší pravděpodobností byly získány někdy v letech 1901–1902 bratry Ševčíkovými při jejich výzkumech, na nichž se Jíra zčásti podílel. Sbírkou bratří Ševčíků, jež obsahovala právě převážně nálezy z jejich šáreckého výzkumu, získal Jíra v roce 1908, některé předměty mu ale jeho přátelé darovali již dříve (srv. *Hlava 2012*, 18–19, obr. 1).

Z chronologického hlediska pochází zlomek misky s omfalem a výzdobou rytých kružnic ze stupně LT A (obr. 6:2), esovitá miska s plastickým žebrem v podhrdlí je typická pro stupeň LT B (obr. 6:3), do stupňů LT C–D1 náležejí části hrnců (obr. 6:4–5). Část nádoby z jemné plavené hmoty by vzhledem k menší síle stěn příslušela spíše mladším úsekům doby laténské (obr. 6:1), dvě atypické výdutě (inv. č. A 13467, A 13468) je možné datovat jen obecně do doby laténské.

EXKURZ 2: LATÉNSKÉ SÍDLIŠTĚ V ŠÁRECKÉM DŽBÁNU (VÝZKUM J. HAVLA V ROCE 1979)

V souvislosti se stavbou stanového tábora pro účastníky spartakiády proběhl v květnu 1979 menší předstihový záchranný výzkum v šáreckém Džbánu, a to pod vedením Josefa Havla z Muzea hlavního města Prahy. V odborné literatuře nebyl doposud nikdy zmíněn. K výzkumu nebyla vypracována nálezo-ová zpráva, při jeho rekonstrukci a vyhodnocení je tudíž možné vycházet pouze z Deníku výzkumu, části úřední korespondence, originální kresebné dokumentace nalezo-ových situací (obr. 7–8), analýzy osteologického materiálu od neznámého autora a nálezu (obr. 9–11), jež jsou uloženy v Muzeu hlavního města Prahy.

Přestože hned první den výzkumu bylo provedeno „přibližné zaměření obou sond skrytých buldozerem“,⁸ neexistuje (resp. není dochován?) celkový plán prozkoumaných ploch. Některé prostorové vztahy mezi jednotlivými nalezo-ovými situacemi jsou tudíž nejasné a výzkum není možné vynést přesně do kartografických podkladů – lokalizován je pouze rámcově (obr. 5:3) díky zprostředkované pamětnické informaci J. Havla z února 2015.

Z porovnání údajů v Deníku výzkumu a kresebné dokumentace vyplývá, že v obou pramenech jsou některé nalezo-ové situace (objekty) číslovány odlišně. Problematické je také přiřazení nálezu k jednotlivým objektům – dochován je pouze materiál z objektů č. 1, 4, 5 a 6, přestože v Deníku výzkumu jsou zmiňovány také nálezy z objektů č. 2 a 3.

Z Deníku výzkumu vyplývá, že terénní akce začala 10. května 1979, poslední záznam pochází z 20. května 1979; výzkum však zjevně pokračoval i v další dny, neboť část kresebné dokumentace byla zhotovena teprve 29. května 1979. Buldozerem byla nejprve skryta povrchová vrstva ve dvou sondách – sondě I (rozměry 5 × 73 m) a sondě II (rozměry 5 × 113 m). Již během prvního dne výzkumu (tj. 10. května 1979) „průzkumem bylo zjištěno v sondě II cca 5 objektů a v SZ části sondy pak několik kumulací kamenů“, v následujících dnech byly v sondě II prokopány čtyři objekty (objekt č. 1, 2, 3, 4) a později zřejmě ještě objekt č. 5a. Dne 17. května 1979 byla buldozerem skryta povrchová vrstva v sondě III („v těsné blízkosti sondy II“; rozměry neudány) a zachycen objekt č. 5, naopak sonda IIa (severně od objektu č. 5 a „napříč sondou č. II“; rozměry 0,5 × 5,5 m) byla ve dnech 18.–20. května 1979 kopána ručně až na podloží do hloubky 40 cm. Poslední sonda IIb (rozměry 2,5 × 6 m) byla opět vyhloubena za pomoci buldozeru, někdy po 20. květnu 1979 v ní (a v sondě III?) byl odkryt objekt č. 6.

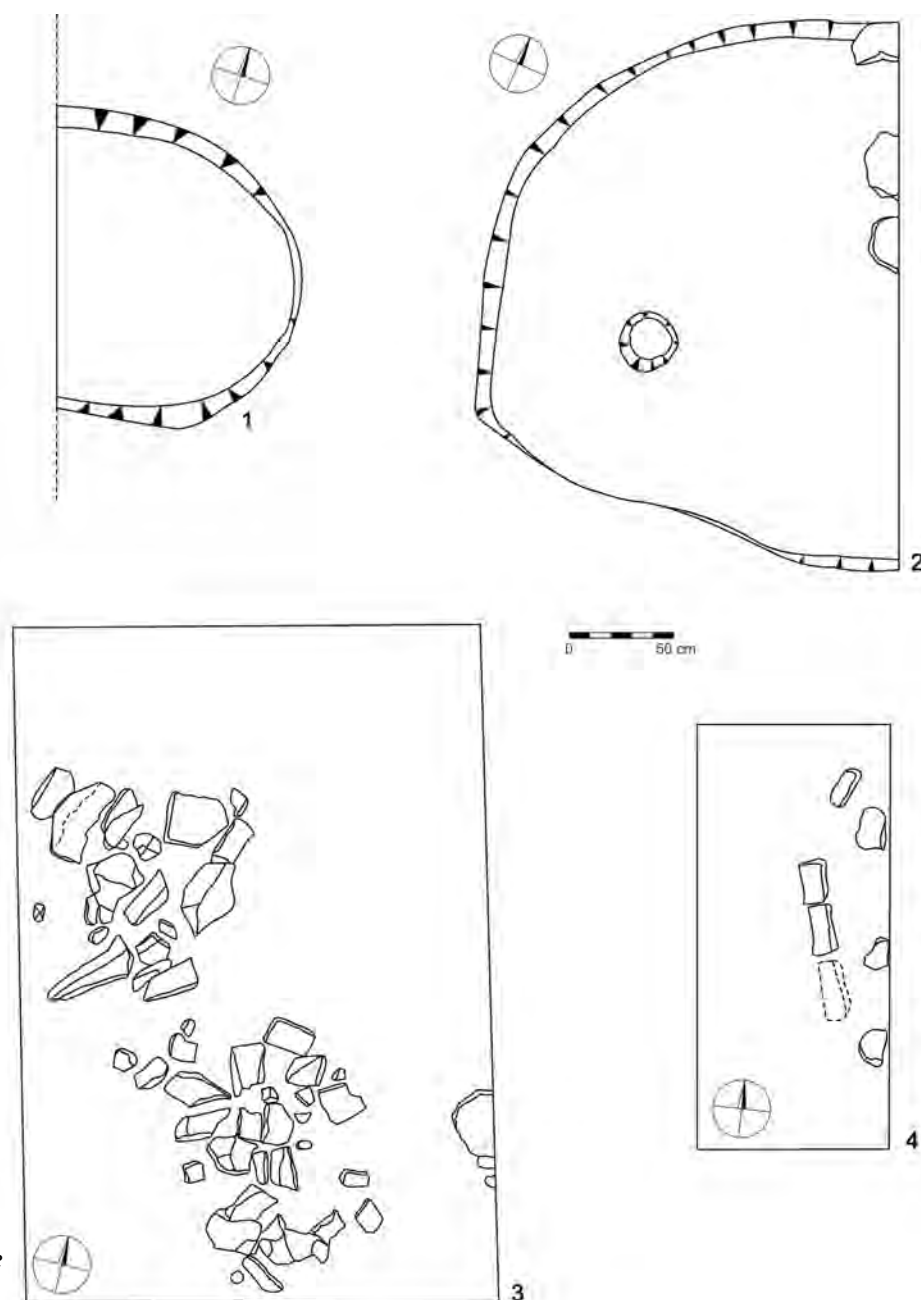
Objekt č. 1 – nacházel se v severozápadní části sondy II, jeho dno bylo zachyceno v hloubce 135 cm. Tvar ani rozměry nejsou jasné: jako objekt č. 1 je v dokumentaci označena část jámy (obr. 7:1) zahloubené 52 cm od dnešního povrchu (tj. 27 cm do podloží), ovšem tyto rozměry odpovídají objektu č. 2 (viz níže). Jižně od objektu č. 1 se nacházela „kumulace kamenů“ – pokud šlo v tomto případě o objekt č. 3, bylo by možné považovat za objekt

č. 1 část jámy u východní výkopové hrany sondy II (obr. 8).

Nálezy (inv. č. A 252135–A 252159; přír. č. A 2/1986-1) – 85 ks keramiky: mj. okraj hrnce, pod lomem hrdla a výdutě horizontální pás otisků prstů, hrubý mat. se zrny grafitu, průměr okraje 17 cm (obr. 9:7; inv. č. A 252135); okraj situly, grafitová keramika s engobovitým povrchem, průměr okraje 42 cm (obr. 10:5; inv. č. A 252136); okraj

7 V intervalu inv. č. A 13426–A 13490 jsou zapsány převážně keramické střepy ze Šestákovy skály (v některých případech s otazníkem), od inv. č. A 13491 následují až do inv. č. A 13676 opět převážně keramické střepy, tentokrát ale bez jakékoliv lokalizace, od inv. č. A 13677 navazuje broušená kamenná industrie z Kozákovy skály.

8 Veškeré následující doslovné citace pocházejí z Deníku výzkumu.

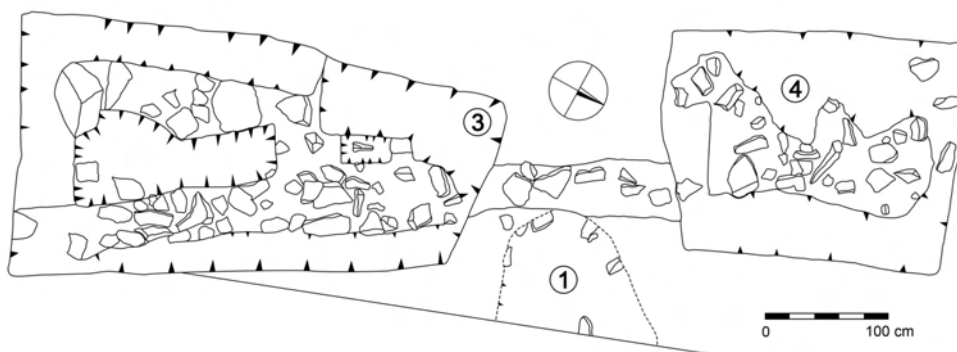

Obr. 7. Praha-Vokovice –
Džbán (výzkum v roce
1979). Nálezové situace:
1 – objekt č. 2, 2 – objekt
č. 6, 3 – objekt č. 5,
4 – objekt č. 5a. Kresby
podle dobové dokumentace
a grafická úprava M. Kafka

esovitě profilované nádoby s plastickým žebrem v horní části výdutě, jemný plavený mat., vyrobeno na kruhu, průměr okraje nezj. (obr. 9:3; inv. č. A 252137); okraj esovitě profilované nádoby se žlábkem v horní části výdutě, jemný plavený mat. s příměsí biotitické slídy, vyrobeno na kruhu, průměr okraje 20 cm (obr. 9:8; inv. č. A 252138); okraj hrnce, mat. s kamínky a biotitickou slídou, průměr okraje 24 cm (obr. 9:10; inv. č. A 252139); okraj hrnce, mat. místy s kamínky a příměsí slídy, průměr okraje 16 cm (obr. 10:4; inv. č. A 252140); okraj hrnce, hrubý mat. s kamínky, průměr okraje 14 cm (obr. 10:1; inv. č. A 252142); dovnitř zatažený okraj misky, mat. s kamínky a biotitickou slídou, průměr okraje 27 cm (obr. 9:9; inv. č. A 252143 + A 252146); dovnitř zatažený okraj misky, písčité mat., povrch tuhován, průměr okraje 16 cm (obr. 10:3; inv. č. A 252144); vodorovně seříznutý okraj hrnce, mat. s kamínky a zrny biotitické slídy, průměr okraje 16 cm (obr.

10:2; inv. č. A 252147); omletý zlomek ovaleného okraje, mat. s kamínky a nepatrnou příměsí biotitické slídy, průměr okraje nezj. (obr. 9:4; inv. č. A 252148); výduť s kořenem ucha ovalného průřezu, bahnitý mat. místy s kamínky (obr. 9:1; inv. č. A 252149); hrdlo a výduť s plastickým žebrem (2 ks), jemný plavený mat. s příměsí slídy, vyrobeno na kruhu (obr. 9:6; inv. č. A 252150 + A 252157); hrdlo s odsazenou výdutí, na níž je horizontální pás otisků prstů, hrubý mat. s kamínky (obr. 9:5; inv. č. A 252151); výduť s částí plastické lišty, mat. s kamínky a zrny biotitické slídy (obr. 9:2; inv. č. A 252152) – 5 ks mazanice – osteologický materiál není dochován (nebo je pomíchán s osteologickým materiálem z objektu č. 6?), ovšem existuje jeho analýza: *Equus caballus* – zub; *Sus scrofa* – zub; *Canis familiaris* (?) – distální část holenní kosti, fragment hrudního obratle; zlomky nespálených a spálených blíže neurčitelných zvířecích kostí.

Obr. 8. Praha-Vokovice – Džbán (výzkum v roce 1979). Nálezové situace objektů č. 1, 3 a 4. Kresby podle dobové dokumentace a grafická úprava M. Kafka

Objekt č. 2 – nacházel se ve střední části sondy II, jeho celková hloubka byla 50 cm, výplň tvořila „světle hnědá jílovitá zemina“. V dochované dokumentaci je jako objekt č. 2 označena kumulace kamenů (obr. 8:vlevo), jež je však v Deníku výzkumu označena jako objekt č. 3. Hloubka objektu č. 2 uvedená v Deníku výzkumu (50 cm) odpovídá objektu označenému v dokumentaci jako objekt č. 1 (obr. 7:1; viz výše – hloubka 52 cm od dnešního povrchu). Šlo tedy o část (kruhové/oválné?) jámy o rozměrech 1,15 × 1,45 m.

Nálezy – nejsou dochovány, přestože podle Deníku výzkumu v objektu byla „kumulace keramiky a mazanice (+ spálené a nesp. zv. kosti) především v horní části objektu“. Této charakteristice by ovšem mohly odpovídat nálezy vedené v muzejní evidenci jako soubor z objektu č. 1 (!).

Objekt č. 3 – kumulace kamenů v sondě II (není zřejmé, zda v blízkosti objektu č. 1 – viz výše). V dochované dokumentaci se plán objektu č. 3 nenachází, podle Deníku výzkumu jej lze ovšem ztotožnit s objektem označeným v dokumentaci jako objekt č. 2 (obr. 8). Vyznačený tvar objektu představuje umělou obvodovou hranici preparace kamenů (tj. v podstatě tvar ručně hloubené sondy), v dokumentaci jsou rovněž zřetelné dvě sondy vyhloubené v prostoru kamenného shluku do hloubky 100–110 cm od dnešního povrchu.

Nálezy – nejsou dochovány, podle Deníku výzkumu byl v kumulaci kamenů „nalezen 1 ker. zlomek“.

Objekt č. 4 – kumulace kamenů v sondě II severně od objektu č. 3, podloží bylo zachyceno v hloubce 40–45 cm (nálezy ovšem pocházejí z hloubky 60–75 cm). Vyznačený tvar objektu představuje opět umělou obvodovou hranici preparace kamenů (tj. v podstatě tvar ručně hloubené sondy).

Nálezy (inv. č. A 252160–A 252162; přír. č. A 2/1986-2) – 5 ks keramiky: mj. 2 zlomky výdutí grafitové keramiky (z toho 1× na lomu reparační otvor) – uhlíky – 4 zlomky mazanice.

Objekt č. 5 – kumulace kamenů v sondě III. Vyznačený tvar představuje opět hranici preparace kamenů (obr. 7:3), nálezy pocházejí z hloubky 20–30 cm.

Nálezy (inv. č. A 252163–A 252165; přír. č. A 2/1986-3) – 10 ks keramiky (z toho 1× novovek) – 3 ks mazanice – 1 ks kámen – zlomky železného předmětu.

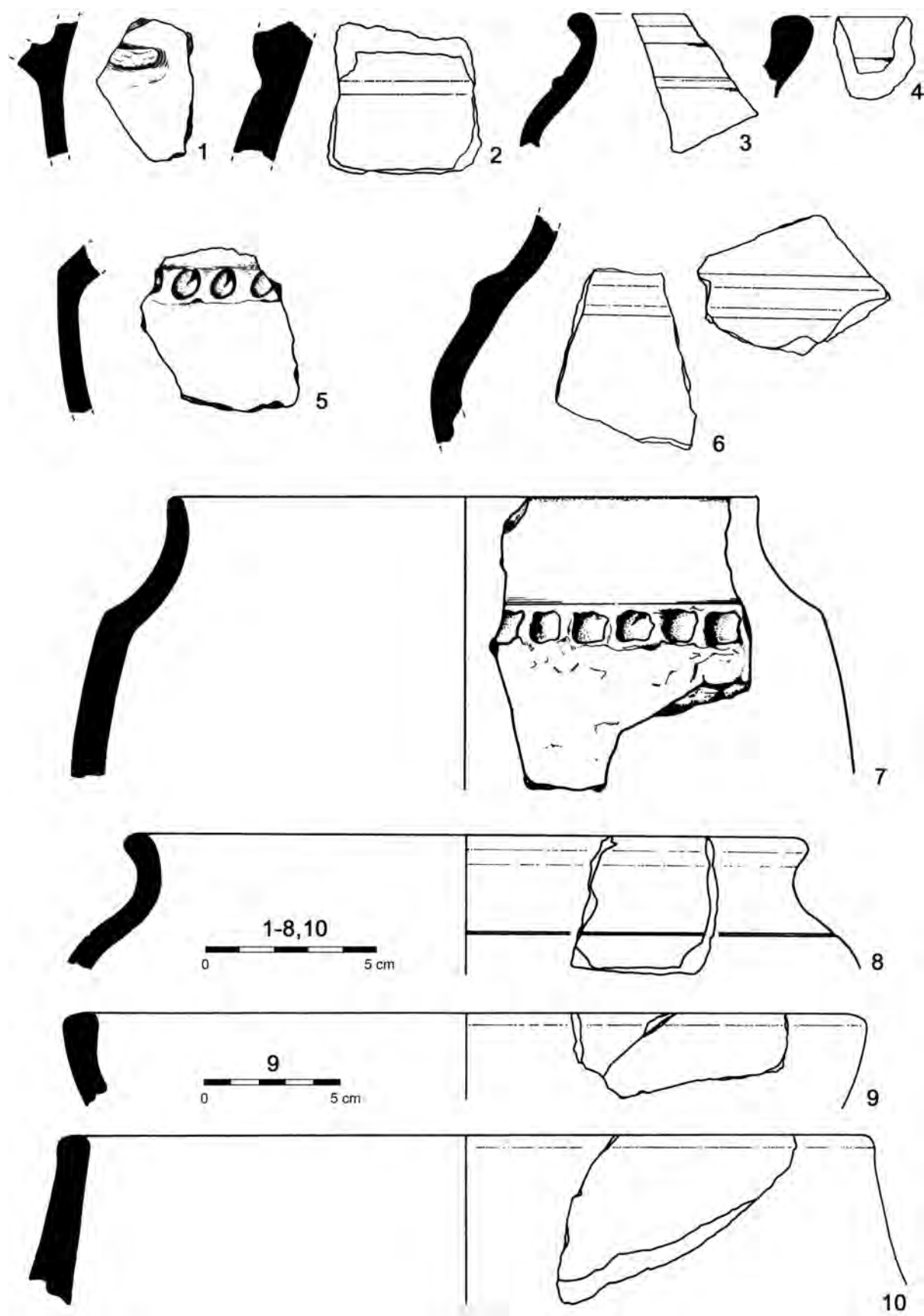
Objekt č. 5a – kumulace kamenů v sondě II. Vyznačený tvar představuje opět hranici preparace kamenů (obr. 7:4).

Nálezy – nejsou dochovány/nebyly zaznamenány.

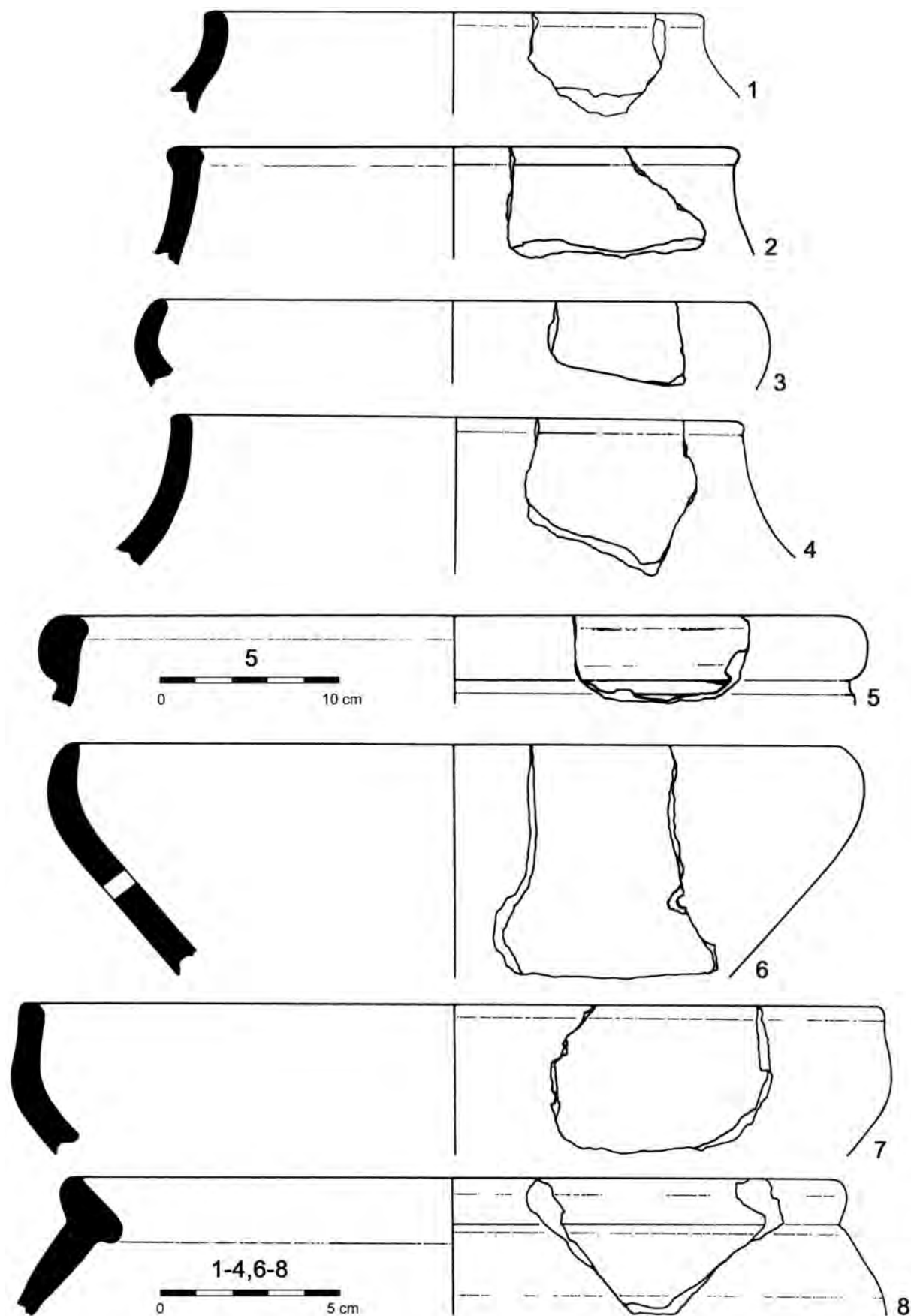
Objekt č. 6 – patrně část polozemnice (délka 2,20 m, šířka 2,60 m) s kůlovou jámou u kratší strany, zachycená v sondách IIb a III.

Nálezy (inv. č. A 252166–A 252177; přír. č. A 2/1986-4) – 76 ks keramiky (z toho 2× novovek): mj. šikmo seříznutý okraj situly, mat. s kamínky, povrch silně tuhován, průměr okraje 22 cm (obr. 10:8; inv. č. A 252166); dovnitř zatažený okraj slabě esovité misky, hrubý mat. s kamínky a svorem, průměr okraje 23 cm (obr. 10:7; inv. č. A 252167/2); okraj esovité misky, mat. s kamínky a slídou, vyrobeno na kruhu, průměr okraje 17 cm (obr. 11:3; inv. č. A 252167/3); vodorovně seříznutý okraj hrnce, bahnitý mat. se svorem, průměr okraje 13 cm (obr. 11:2; inv. č. A 252167/4); dovnitř zatažený okraj misky, mat. s kamínky, povrch nepravidelně leštěn, průměr okraje 19 cm (obr. 11:5; inv. č. A 252167/6); dovnitř zatažený okraj misky, mat. s kamínky a nepatrnou příměsí slídy, průměr okraje 20 cm (obr. 11:6; inv. č. A 252167/7 + A 252167/8); okraj esovité profilované misky, mat. se svorem, průměr okraje 13 cm (obr. 11:1; inv. č. A 252167/9); okraj esovité profilovaného hrnce, hrubý mat. s nepatrnou příměsí slídy, průměr okraje 15 cm (obr. 11:4; inv. č. A 252167/10); dovnitř zatažený okraj misky, na lomu reparační otvor, mat. s nepatrnou příměsí slídy (obr. 10:6; inv. č. A 252167/11); 4 zlomky výdutí grafitové keramiky (z toho 1× na lomu reparační otvor) – fragment lidského femuru (určila M. Blajerová) – mazanice – osteologický materiál: Bos taurus – fragment os cornu, zuby, zlomky dolní čelisti, distální epifýza vřetenní kosti, fragment proximální části loketní kosti, fragment metapodia, fragmenty dlouhých kostí; Capra-ovis – zuby, žebro; Sus scrofa – zub, distální část holenní kosti; Canis familiaris – poškozená dolní čelist, poškozený zub, fragment pánve.

K dispozici je ještě analýza osteologického materiálu ze sondy II, hloubky 0–25/30 cm (nálezy nejsou dochovány, popř. jsou smíseny s osteologickým materiálem z objektu č. 6): Equus caballus – horní stolička; Ovis – obratel, fragment žebra; Sus scrofa – dolní stolička; Canis familiaris – dolní hlavice holenní kosti; neurčené fragmenty (některé opálené) 25 ks.

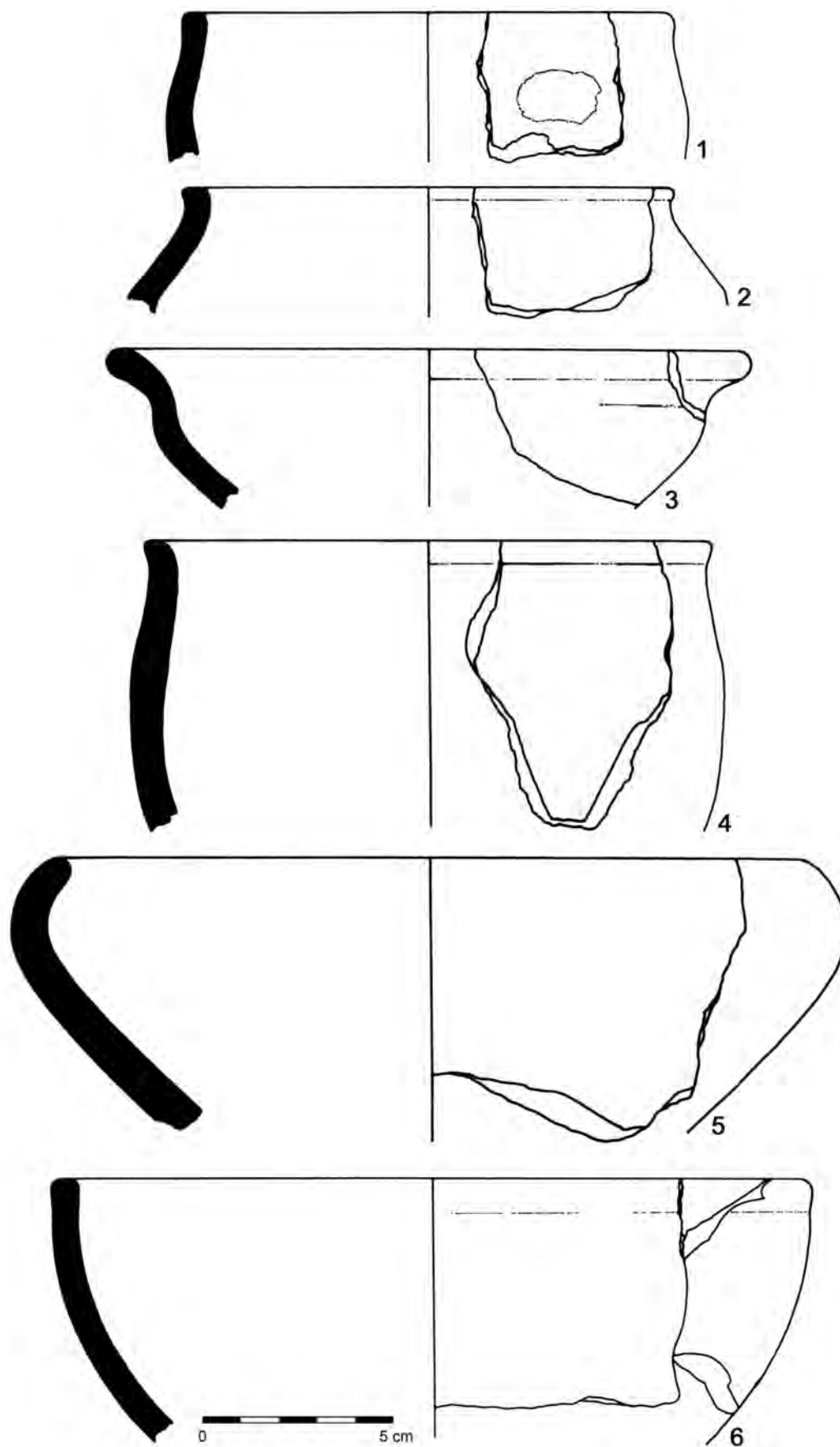

Obr. 9. Praha-Vokovice – Džbán (výzkum v roce 1979). Laténská keramika (objekt č. 2). 1, 5, 7 kresby M. Fábiková, 2–4, 6, 8–10 kresby M. Hlava; grafická úprava M. Kafka

Obr. 10. Praha-Vokovice – Džbán (výzkum v roce 1979). Laténská keramika (1–5 objekt č. 2, 6–8 objekt č. 4).
Kresby M. Hlava; grafická úprava M. Kafka

Obr. 11. Praha-Vokovice – Džbán (výzkum v roce 1979). Laténská keramika (objekt č. 4).
Kresby M. Hlava; grafická úprava M. Kafka

Komentář: Ze sedmi zaznamenaných nálezových situací představují čtyři struktury kumulace kamenů (obr. 7:3–4; 8), ve dvou případech byly zachyceny části jam zahlubujících se do podloží (obr. 7:1; 8), odkryta byla také část polozemnice (obr. 7:2). Výzkumem byla zjevně zachycena část obytného areálu. Dochovaný materiál není sice příliš početný, přesto jeho datování do časné doby laténské nečiní problém. Z tohoto rámce se vymyká především okraj grafitové situly (obr. 10:5), ovalený okraj hrnce (obr. 9:4), okraj esovité misky (obr. 11:3) a několik dalších fragmentů (obr. 9:3,6). Výrazně rozevřená esovitá miska (obr. 11:3) a masivní grafitová situla (obr. 10:5) jsou přitom typické pro mladší úseky doby laténské (zhruba LT C2–D1). Pro stupeň LT A jsou charakteristické především hrnce s horizontálním pásem otisků prstů (obr. 9:5,7) a okraj časné laténské situly (obr. 10:8; srv. např. Kappel 1969, Abb. 16:3, 17:4). Pozornosti si bezesporu zaslouží fragment lidského femuru, který rozmnožuje dosavadní nálezy lidských pozůstatků z českých laténských sídlišť o další položku (srv. přehledně Waldhauser 2010).

LITERATURA

- Anonymus 1863: Archaeologické sbírky v museum království Českého v Praze. Praha.
- Beneš, F. 1866–67: Šárka. Vypsání archaeologické, Památky archeologické 7, 165–184.
- Berger, Š. 1882–84: Bronzy Duchcovské. Článek první, Památky archeologické 12, 71–80, 109–115.
- Břeň, J. 1955: Černé (švartnové) náramky v českém latěnu. Sborník Národního muzea v Praze. Svazek 9-A – Historický č. 1. Praha
- Bureš, M. 1987: Plochá kostrová pohřebiště doby laténské v Praze, Archaeologica Pragensia 8, 5–156.
- Bureš, M. – Waldhauser, J. 2005: Praha železná. Mladší doba železná – Keltové na území Prahy. In: M. Lutovský – L. Smejtek a kol., Pravěká Praha. Praha, 716–776.
- Čambal, R. 2004: Bratislavský hradný vrch – akropola neskoroláténského oppida. Zborník Slovenského národného múzea – Archeológia – Supplementum 1. Bratislava.
- Čermáková, J. 1986: Život a dílo Ladislava Malého, zakladatele muzea, Vlastivědný sborník Podbrdská 30, 29–33.
- Čižmář, M. 1993: Zur Chronologie der Püchover Kultur in Mähren, Památky archeologické 84, 86–96.
- Čižmář, M. – Peška, J. 1994: Laténské hroby z Rakvic, okr. Břeclav, Časopis Moravského muzea – vědy společenské 79, 77–83.
- Čtverák, V. – Lutovský, M. – Slabina, M. – Smejtek, L. 2003: Encyklopedie hradišť v Čechách. Praha.
- Deimel, M. 1987: Die Bronzekleinfunde vom Magdalensberg. Kärtner Museumsschriften 71 – Archäologische Forschungen zu den Grabungen auf dem Magdalensberg 9. Klagenfurt.
- van Ender, D. 1991: Die Bronzefunde aus dem Oppidum von Manching. Kommentierter Katalog. Die Ausgrabungen in Manching – Band 13. Stuttgart.
- Filip, J. 1956: Keltové ve střední Evropě. Praha.
- Frána, J. – Jiráň, L. – Moucha, V. – Sankot, P. 1997: Artifacts of copper and copper alloys in prehistoric Bohemia from the viewpoint of analyses of element composition II. Památky archeologické – Supplementum 8. Praha.
- Hlava, M. 2006: „Graffiti“ se zoomorfními motivy na keramické nádobě z oppida Třísov (okr. Český Krumlov), Pravěk – nová řada 16, 423–436.
- Hlava, M. 2008: Laténský kruh z Dalovic (okr. Mladá Boleslav) ze sbírek Muzea hlavního města Prahy, Archaeologica Pragensia 19, 123–128.
- Hlava, M. 2009: Poznámky k některým laténským hrobům a tzv. nálezům hrobového charakteru z Prahy – II., Archeologie ve středních Čechách 13, 849–867.
- Hlava, M. 2012: Ingeborg Kiekebuschová a výzkumy na Šestákové skále v Šárce v letech 1942 a 1944, Archaeologica Pragensia 21, 12–35.
- Hlava, M. 2014a: Laténské drobnosti z Prahy a okolí ze sbírky Muzea hlavního města Prahy, Archeologie ve středních Čechách 18, 785–797.
- Hlava, M. 2014b: Laténské nálezy z Cibulky v Košířích ve sbírce Městského muzea Pražského, Archaeologica Pragensia 22, 295–313.
- Hlavatý, J. 1856–57: Archaeologické sbírky Musea království Českého, Památky archeologické 2, 185–190, 232–237, 281–283, 329–333.
- Holodňák, P. 1988: Keltská pohřebiště ve středním Poohří, Památky archeologické 79, 38–105.
- Chytráček, M. 1995: Ojedinelý nález z mladší doby laténské na Černém vrchu u Svržna, okr. Domažlice, Archeologické rozhledy 47, 115–127.

- Irlinger, W. 2004: Zur Kontinuität von der Spätlatènezeit in die frühe römische Kaiserzeit in Südostbayern. In: C.-M. Hüssen – W. Irlinger – W. Zanier (Hrsg.), Spätlatènezeit und frühe römische Kaiserzeit zwischen Alpenrand und Donau. Akten des Kolloquiums in Ingolstadt am 11. und 12. Oktober 2001. Kolloquien zur Vor- und Frühgeschichte – Band 8. Bonn, 165–173.
- Jelínek, B. 1893: Funde aus den Bronze-Schmelzöfen in der „Šárka“ bei Prag, Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und historischen Denkmale – Neue Folge 19, 201–204.
- Jíra, J. A. 1894: Pohřebiště veleslavínské, Časopis Společnosti přátel starožitností českých v Praze 2, 5–12, 40–43, 74–75, 111–112.
- Jíra, J. A. 1914: Šárka v době předhistorické, Časopis Společnosti přátel starožitností českých v Praze 22, 101–110, 156–163.
- Joachim, H.-E. 1992: Ösen-, Drei- und Vierknotenringe der Späthallstatt- und Frühlatènezeit, Bonner Jahrbücher 192, 13–60.
- Kappel, I. 1969: Die Graphittonkeramik von Manching. Die Ausgrabungen in Manching – Band 2. Wiesbaden.
- Kerber, A. 1933: Po stopách člověka v našem kraji, Od Stříbrných hor 5, 141–142.
- Kern, A. 1996: Spätlatènezeitliche Funde vom Oberleiserberg, MG Ernstbrunn, NÖ. In: E. Jerem – A. Krenn-Lieb – J.-W. Neugebauer – O. H. Urban (Hrsg.), Die Kelten in den Alpen und an der Donau. Akten des Internationalen Symposiums St. Pölten, 14.–18. Oktober 1992. Budapest–Wien, 385–393.
- Knies, J. 1896: Zprávy o některých neolitických sídlištích na Moravě, Časopis Vlasteneckého muzejního spolku olomouckého 13, 62–66.
- Korený, R. 2012: Reliéfni spona z Prahy-Veleslavína. Příspěvek k topografii pravěkého osídlení Vokovic a Veleslavína, Archaeologica Pragensia 21, 159–167.
- Kostrzewski, J. 1919: Die ostgermanische Kultur der Spätlatènezeit. 1. Teil. Mannus-Bibliothek Nr. 18. Leipzig–Würzburg.
- Kruta, V. 1982: L'Italie et l'Europe intérieure du Ve siècle au début du IIe siècle av. n. è., Savaria 16, 203–221.
- Lauber, J. 2012: Kommentierter Katalog zu den Kleinfunden (ohne Münzen) von der Halbinsel Schwaben in Altenburg, Gemeinde Jestetten, Krs. Waldshut, Fundberichte aus Baden-Württemberg 32, č. 1, 717–803.
- Lernerz-de Wilde, M. 2006: Frühlatènezeitliche Ringe mit Maskenzier, Germania 84, 307–368.
- Lutovský, M. 1990: Zjišťovací výzkum na hradišti u Kuklova, o. Brloh, okr. Český Krumlov, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 7, 83–96.
- Malý, L. 1930a: Dárci musea r. 1930, Věstník Městského musea v Příbrami 3, 11.
- Malý, L. 1930b: Příbramsko a Dobříšsko. Příbram.
- Malý, L. 1937: Nález bronzů u Radětic, Věstník Městského musea v Příbrami 16, 26–27.
- Mangel, T. – Danielisová, A. – Jílek, J. 2013: Keltové ve východních Čechách. Hradec Králové–Nasavrky–Pardubice.
- Mangel, T. – Jílek, J. 2011: Drobné laténské nálezy z východních Čech I, Archeologie východních Čech 1, 81–90.
- Nechvátal, B. – Novák, J. – Zavřel, J. 2012: Záchraný archeologický výzkum na raně středověkém hradišti v Šárce, Archaeologia historica 37, 401–418.
- Nierhaus, R. 1957: Eine spätlatènezeitliche Riemenzunge der Stradonitz-Kultur von Grabenstetten (Kr. Reutlingen), Fundberichte aus Schwaben – Neue Folge 14, 100–106.
- Píč, J. L. 1903: Starožitnosti země České. Část II. Čechy na úsvitě dějin. Svazek 2. Hradiště u Stradonic jako historické Marobudum. Praha.
- Polenz, H. 1978: Gedanken zu einer Fibel vom Mittellatèneschema aus Káyseri in Anatolien, Bonner Jahrbücher 178, 181–220.
- Profantová, N. 1999: Zum gegenwärtigen Erkenntnisstand der frühmittelalterlichen Besiedlung des Burgwalls Šárka (Gem. Dolní Liboc, Prag 6), Památky archeologické 90, 65–106.
- Sklenář, K. 1992: Archeologické nálezy v Čechách do roku 1870. Prehistorie a protohistorie. Praha.
- Sklenář, K. 1996: Český archeologický sběratel Josef Pacht. Sborník Národního muzea v Praze. Řada A – Historie 50. Praha.
- Sklenář, K. 2005: Praha archeologická. Historie archeologického výzkumu Prahy. In: M. Lutovský – L. Smejtek a kol., Pravěká Praha. Praha, 17–73.
- Sklenář, K. 2011: Pravěké a raně středověké nálezy v Čechách do roku 1870. Pramenná základna romantického období české archeologie. Fontes Archaeologici Pragenses – Volumen 36. Pragae.
- Stocký, A. 1933: Čechy v době železné. Praha.
- Tomková, K. – Hlava, M. – Soukup, M. 2013: Dva žalovské omyly aneb Ještě jednou o dvou zlatých špercích z Jírovy sbírky, Archeologie ve středních Čechách 17, 185–205.
- Turek, R. 1949: Šárka v pravěku. In: Šárka. Přírodovědecký a archeologický průzkum a výzkum chráněné oblasti šárecké. Zprávy Památkového sboru hlavního města Prahy – svazek 10. Šárka – část 1. Praha, 114–142.

- Urbanová, K. – Korený, R. – Kostka, M. 2010: Neznámý známý hrob XIV z Prahy-Dejvic – Podbaby, *Archaeologica Pragensia* 20, 361–392.
- Valentová, J. 2013: Oppidum Stradonice. Keramika ze starších fondů Národního muzea. *Fontes Archaeologici Pragenses – Volumen 39*. Praeae.
- Venclová, N. 1990: Prehistoric glass in Bohemia. Praha.
- Venclová, N. 2001: Výroba a sídla v době laténské. Projekt Loděnice. Praha.
- Venclová, N. a kol. 2008: Hutnický region Říčansko. Praha.
- Venclová, N. ed. 2008: Archeologie pravěkých Čech 7. Doba laténská. Praha.
- Vích, D. 2013: Archeologické nálezy z jedné privátní sbírky II., *Archeologie ve středních Čechách* 17, 315–331.
- Waldhauser, J. 2001: Encyklopedie Keltů v Čechách. Praha.
- Waldhauser, J. 2010: Lidské osteologické pozůstatky v sídelních strukturách z období Ha D–LT D v Čechách a na Moravě. In: *Živá archeologie – Supplementum 3*. Hradec Králové, 151–156.
- Waldhauser, J. 2012: Aktivity Keltů v „horském“ terénu Českého středohoří, *Archeologie ve středních Čechách* 16, 285–296.
- von Weinzierl, R. R. 1900: Die im Teplitzer Museum vetretenen urgeschichtlichen Fundorte. In: *Thätigkeits-Bericht für das Jahr 1899*. Teplitz, 15–31.
- Wocel, J. E. 1847: Začátkové českého umění, *Časopis českého museum* 22, č. 2, 308–322, 440–451.
- Wocel, J. E. 1866: Pravěk země české. První oddělení. Prvotní doba. Bojové. Markomani. Praha.

LATÈNEZEITLICHE FUNDE AUS DEM BURGWALL VON PRAG-ŠÁRKA UND DESSEN UMGEBUNG

Der Burgwall von Šárka am westlichen Rand von Prag (Abb. 1) ist schon seit den 1840er Jahren bekannt und die erste Zusammenfassung der Kenntnisse über ihn erschien bereits in den 1860ern (Beneš 1866–67, Fig. 1). Seine Fortifikation stammt vermutlich erst aus dem Frühmittelalter (zusammenfassend Profantová 1999). Bei anderen Teilen, besonders bei der erhöhten „Akropolis“ auf dem Felsen Kozákova skála (Abb. 5:1), kann man jedoch vielleicht auch ältere Phase/-n in Betracht ziehen. Umfassend ausgewertet sind zur Zeit nur die frühmittelalterlichen Funde. Das Fundmaterial aus den anderen Perioden wurde bisher noch nicht bearbeitet. Dieser Artikel setzt sich deswegen zum Ziel, wenigstens einen Teil der verfügbaren Daten über die latènezeitlichen Funde aus den sog. alten Museumsbeständen zusammenzubringen, sie vor allem aus dem Blickpunkt ihrer genauen Lokalisierung kritisch zu bewerten und in Form eines kommentierten Katalogs zur Diskussion vorzulegen.

Aus der Fläche des (späteren) Burgwalls von Šárka stammt nur ein einziges Artefakt, bei dem wir sowohl seine latènezeitliche Herkunft, als auch genaue Lokalisierung kennen – ein Bronzering mit anthropomorphen (?) Motiven (Abb. 2:3), der auf Kozákova skála entdeckt wurde. Zwei andere Gegenstände – Fragment eines „Sapropelit“-Rings (Abb. 2:1) und eine Bronzefibel – stammen ebenfalls aus Kozákova skála, deren Datierung in die Latènezeit jedoch nicht ganz sicher ist. Bei dem vierten Gegenstand – einer Eisenfibel vom Typ Kostrzewski B (Abb. 2:2) – lässt sich vermutlich nicht ausschließen, dass er auf Šestákova skála gefunden wurde (Abb. 5:2). Bemerkenswert in dieser Hinsicht ist, dass gerade aus der Flur Šestákova skála vermutlich eine kleine Kollektion von latènezeitlicher Keramik stammt, obwohl ihre Lokalisierung gerade in diesen Raum ebenfalls problematisch ist (siehe Exkurz 1; Abb. 6).

Betrachten wir die obengenannten vier Gegenstände aus chronologischem Blickpunkt (und nehmen wir an, dass alle tatsächlich latènezeitlich sind und auf der Fläche des Burgwalls gefunden wurden), dann verfügen wir über eine Bronzefibel aus den Stufen LT A–C1, einen Bronzering aus der Stufe LT B, Fragment eines Sapropelit-Rings aus den Stufen LT B2–C1 und eine Fibel aus der Stufe LT C2. Wegen der Absenz von Keramik kann man die angeführten Artefakte nur kaum als Belege für die Wohnkomponente, d. h. Nutzung der Höhenlage für Siedlungszwecke betrachten. In dieser Hinsicht ist es nicht zu übergehen, dass die chronologische Einordnung der Artefakte, bis auf die Eisenfibel vom Typ Kostrzewski B, der allgemein akzeptierten Datierung der Wohnkomponenten der Höhenareale in die Stufen LT C2–D1 im Grunde nicht entspricht.

Fügen wir den vier obengenannten Artefakten einen Verband von Gegenständen mit allgemeiner Lokalisierung „Šárka“ hinzu (Abb. 4), wird sich das aufgerissene Bild auf keine deutliche Weise ändern. Der Eisenfibel vom Typ Kostrzewski B kann man nur eine spätlatènezeitliche bronzene Riemenzunge (Abb. 4:4) und einen bronzenen Knotenring (Abb. 4:6) zuordnen. Der Knotenring muss jedoch nicht unbedingt latènezeitlich sein. Sonstige Artefakte kann man entweder nur sehr allgemein (Abb. 4:1–3), oder in die Stufe LT B1 (Abb. 4:5) datieren. Zwei keramische Fragmente können jedoch auf die Anwesenheit der Wohn/Residenzkomponente (Abb. 4:1–2) hindeuten. Man muss aber auch einen anderen Faktor in Erwägung ziehen – diese Artefakte (Abb. 4) könnten mit dem Burgwall von Šárka auch gar nichts zu tun haben. Besonders die Grabfunde (Abb. 4:3,5) aus den sog. alten Museumsbeständen könnten nämlich auch in den

Raum der Ziegelei des Wiener Bankvereins in Veleslavín lokalisiert werden (Abb. 5:4), die in den 1870er–1880er Jahren als die Ziegelei Vokovice bekannt war. In zeitgenössischen Vorstellungen wurden die beiden Fundstellen nämlich als ein Funktionskomplex betrachtet, was sich in den Begriffen Šárka-Vokovice-Gebiet, Šárka-Vokovice-Gruppe u. ä. abspiegelt (vgl. z. B. Berger 1882–84, 113–115; Jelínek 1893, 201–202).

Die (potenziellen) Funde aus dem Burgwall von Šárka muss man immer in einer Beziehung zu den Latènefundten aus seiner Nahumgebung betrachten. Außer der obengenannten kleinen Kollektion von latènezeitlicher Keramik (vermutlich) aus dem gegenüberliegenden Felsen Šestákova skála, die praktisch aus dem ganzen Ablauf der Latènezeit stammt (siehe Exkurz 1; Abb. 5:2), umfasst die Gruppe noch eine bisher unpublizierte frühlatènezeitliche Siedlung im Vorfeld des (späteren) Burgwalls von Šárka mit wenigen Keramikfunden aus den nachfolgenden Abschnitten der Latènezeit (siehe Exkurz 2; Abb. 5:3), ferner die heute nicht mehr genau lokalisierbare Ziegelei Hladík, wo eine bronzene Eberfigur angeblich in Vergesellschaftung mit Keramik gefunden wurde (zu den zeitgenössischen Berichten vgl. zusammenfassend Sklenář 2011, 269–270), und die Ziegelei des Wiener Bankvereins in Veleslavín (Abb. 5:4) mit einem latènezeitlichen Gräberfeld, das bereits im Vorduxer Horizont LT B1a belegt worden ist (Bureš 1987, 87–92, obr. 18, tab. XVI:6–7, XVII–XVIII, XIX:1–2). An der letztgenannten Fundstelle befand sich schließlich auch eine Siedlung, über welche es jedoch in der Literatur nur allgemeine Informationen gibt (vgl. z. B. Filip 1956, 376; Waldhauser 2001, 408 – Prag 6-Veleslavín/Vokovice 2; Bureš – Waldhauser 2005, 773). Die Fläche des (späteren) Burgwalls von Šárka lag offensichtlich nicht abseits der damaligen Besiedlung. Auf der anderen Seite kennen wir von hier jedoch zur Zeit bis auf zwei latènezeitliche Scherben von unsicherer Lokalisierung (Abb. 4:1–2) keine andere Latènekeramik. Der Charakter der Funde aus Kozákova skála (und potenziell auch aus der Vorburg) entspricht eher den Fundstellen mit vereinzelt/wenigen Funden nichtkeramischer Artefakte – aus der Fläche der (früher, später) befestigten Höhenareale (z. B. Černý vrch bei Svržno – Chytráček 1995) und deren Hänge (z. B. Chotuc bei Křinec – Vích 2013, 315, 318, obr. 1:8–9, 6, 8), oder aus Gipfeln oder Hängen einiger Berge (für das Böhmisches Mittelgebirge vgl. Waldhauser 2012). In einigen Fällen ist es offensichtlich gut möglich, dass die latènezeitlichen Artefakte zu ihrem Fundort während einer späteren Zeitperiode als Antiquität gebracht wurden (vgl. z. B. das Fragment eines latènezeitlichen Glasarmrings aus Kuklov – Lutošský 1990, 85, obr. 2:3). Man sollte aber ebenfalls eine Interpretation mit Verweis auf rituelle Aktivitäten in Betracht ziehen. Die Felsenkluff von Džbán, der die moderne Kommunikationsstrecke jedoch einen Teil ihres *genius loci* weggenommen hat, genauso wie Kozákova skála selbst sind für solche Erwägungen geradezu geschaffen.

Abb. 1. Der Burgwall von Šárka

Abb. 2. Latènezeitliche Funde aus dem Burgwall in Šárka

Abb. 3. Eine Seite von dem Notizbuch A. Stockýs mit der Skizze eines Bronzerings aus Kozákova skála in Šárka

Abb. 4. Latènezeitliche Funde aus Šárka ohne genaue Lokalisierung

Abb. 5. Der Burgwall von Šárka und seine Umgebung mit Bezeichnung der latènezeitlichen Fundstellen: 1 – Kozákova skála, 2 – Šestákova skála, 3 – Džbán, 4 – Ziegelei des Wiener Bankvereins; auf der Karte befindet sich nicht die Ziegelei Hladík, die nicht genau lokalisierbar ist

Abb. 6. Latènezeitliche Funde aus der Flur Šestákova skála (?) in Šárka

Abb. 7. Prag-Vokovice – Džbán (Ausgrabung im Jahre 1979). Fundkontexte: 1 – Objekt Nr. 2, 2 – Objekt Nr. 6, 3 – Objekt Nr. 5, 4 – Objekt Nr. 5a

Abb. 8. Prag-Vokovice – Džbán (Ausgrabung im Jahre 1979). Fundkontexte der Objekte Nr. 1, 3 und 4

Abb. 9. Prag-Vokovice – Džbán (Ausgrabung im Jahre 1979). Latènezeitliche Keramik (Objekt Nr. 2)

Abb. 10. Prag-Vokovice – Džbán (Ausgrabung im Jahre 1979). Latènezeitliche Keramik (1–5 Objekt Nr. 2, 6–8 Objekt Nr. 4)

Abb. 11. Prag-Vokovice – Džbán (Ausgrabung im Jahre 1979). Latènezeitliche Keramik (Objekt Nr. 4)

Deutsch von Jana Kličová